

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Előfizetési ár 1 évre 8 pengő
Postatakarékpénztári csekkszám: 43.916.

FŐSZERKESZTŐ: DR. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ: URAY SÁNDOR.

Geleji Katona István mai arcképe

Régen olvastam róla, de máig emlékezetes, hogy Geleji Katona István egy kissé Cézár is volt. Szokatlan vonás egy kálvinista prédikátornál. De mondjuk meg: imponáló. Élete körülményei mindenestre siettették benne annak az elvnek a megvalósulását: Magad, uram, ha szolgád nincs. Ha neve foglalkozást jelentő név, akkor katonacsaládból származik. Nyilvántartják a magyar nemesi családok történetében. Valami vagyon is maradt a korán elhalt apa után, mert különben az özvegy aligha tudná három fiát papnak, tanítónak neveltetni. És aligha tudná a hétéves kis Istvánt, akit a török, a borsodi csatározások közt elrabolt, fogságából kiváltani.

A mátravidéki fiú a Hegyalja vidékére kerül diáknak. Bátyjánál kezd tanulni Monokon, majd Szántó és Gönc után Patakon végez. Beregszászi iskolamester lesz és a csengeri Zsinat ajánlja Bethlen Gábornak külföldi taníttatásra. Károlyi Zsuzsanna fejedelemasszony mellett udvari pap, ifj. Bethlen István mellett udvari nevelő. Mint a fejedelem egyik benső emberét és a protestáns szellem egyik legjobban felfegyverzett harcosát választja püspökké a nagyenyedi Zsinat 44 éves korában. Két házassága is hozzávaló. Gyermektelen s ezt nehezen szíveli, de vigasza, hogy legalább nem kell az esetleg rossz gyermek miatt keseregni. Isten ujjá, hogy annál inkább a köznek éljen.

Geleji elsősorban az ész embere. Apa nélkül nőtt, testvéri segítséggel ugyan, de a maga erejéből fejlődött. Hamar megszokta, hogy a Kollégiumot s az egyház intézményeit mint édesanyját szeresse. Nem természete az érzelgősség, de logikus észjárását mindig mély és tiszta érzelmvilág ragyogja be. Hűséges és az embert az uralkodóban is, a jobbágyban is nagyrabecsüli. Udvari ember, de az udvarban is az Ige szolgája, aki a hit és tudás hatalmával jár. I. Rákóczi György nélküle intézkedik egy iskolaháztartási ügyben és a fejedelemnek kell engedékenységét ismerni. Gyakorlati érzéke, gondossága olyan jó gazdává teszi, hogy haláláig 75,000 tallerra emeli egyháza vagyonát.

Erre a keménykezű, határozott, az ész nyomán járó, tüzeslendületű férfiúra vár az a tisztség másfél-évtizedes püspöksége alatt, hogy a felekezetek közt elsőbbségi helyre segítse református egyházát. Harcol Róma és a jezsuiták ellen. Következetes a tévelygések kimutatásában, ostromozásában. A szombatosok és szentháromságtagadók kemény ellenfele. Luther követőit állandóan kritikával kíséri, de azért a protestáns unió híve. Az ő idejében keletkezett (1638) a dézsi complanatio. Egyesség ez, mely szerint az unitáriusok kénytelenek elismerni, hogy Jézus: Isten és imádandó. Megszorítja az unitáriusokat, de meg is különbözteti a szombatosoktól. Értethető Katonánál, ha a puritán és presbiteriánus mozgalom kapcsán saját felekezete tagjait is igyekszik a református orthodoxia szellemében megtartani. Hirdeti, hogy az államfőnek nemcsak joga, hanem kötelessége az eretnekeket egyenes útra kényszeríteni. Péchi Simon zsidózó magyarjai birtokára ekkor teszi rá a kezét az államhatalom.

Geleji Katona nevéhez fűződnek a szatmárnémeti Zsinat megbízásából készített kánonok. Ezek kiválóan megfeleltek a kor szükségégeinek s a Tiszántúl, Erdély, Dunamellék reformátusai egyházszervezeti zsinórmértéküknek tekintették 1649-től egész a debreceni Zsinatig, 1881-ig. Az énekeskönyv új kiadásában is a legjobb szándék vezeti. Magyarul akarja énekelni megtanítani a magyart. Ezért nyomtatja ki az Öreg Graduált. (Kár, hogy a latin szerzetési, lépcsőfoki ének „graduál” neve helyett is nem penderített mindjárt egy jó magyar szót!)

Mint lelkigondozó bizonnyal sok sikerre tekint vissza. Egyik ilyen, mikor Brandenburgi Katalin titkon, áttér katolikusnak, ő viszi annyira, hogy elmondhatja: sikerült B. K. lelkéből kiűzni a sátánt. Károlyi Zsuzsánnának is közelferközött a lelkéhez. Lorántffy Zsuzsánnának is, mint a Válság Titka neki ajánlott II. kötetének előszavából látni. 460 prédikáción keresztül gyönyörködhetünk Geleji igehirdetői arcában. Gondja van népének a nyelvére is. A Titkok Titkához Grammatikát csatol. Mer és tud új szót alkotni. Tőle származik az ilyen jó szó:

arc, emberiség, földrengés, független, lelkeség, versenyez.

Mennyire európai tudott lenni ez az Eger-környéki magyar és mennyire turáni! Mennyire kora gyermeke. És mennyire modern. Megérdemelne, hogy jobban olvassuk, jobban ismerjük. Necsak

emléktáblát faragjunk tiszteletére, hanem mutassuk meg, hogy van bennünk valami Geleji Katona egyház-építő és fajvédő magyarságából, biztosmetszésű, tudatosan krisztusi, átütőerejű meggyőződéséből átfűtött vallásosságából.

Hegyaljai Kiss Géza.

Hozzászólás a „Szózat“ vitájához*

A Debreceni Protestáns Lap régebbi számaint lapozgatva, két cikket is találtam, melyek a Szózatnak problémájával foglalkoznak, hogy t. i. miképpen lehetne a Szózatot eredeti díszítéseitől megfosztva, népéneké tenni. Mindkét cikk írója igen tiszteletreméltó érveket hoz fel álláspontjának igazolására, de azt hiszem hibás úton keresik a dolog lényegének megoldását. Hibás úton keresik a megoldást azért, mert változtatni akarnak az eredeti szövegen, vagy dallamon. Se a szövegszerző, se a dallam szerzője nem azért írta, komponálta a Szózatot, hogy egy későbbi kor a maga — feltétlenül színtelenebb és laposabb zenei izlésének megfelelően — átdolgozza. Ez a tény nemcsak kegyeletstértés a szerzőkkel szemben, de egyike a legművésziatlenebb eselekedeteknek.

Lássuk miért is volna szükség átdolgozni a Szózatot?!

Azért, mert az eredeti dallammal, az abban előforduló hajlításokkal *nehéz* énekelni. Tehát le kell egyszerűsíteni a dallamot, hogy azt a tanulatlan nép is énekelhesse.

Attól függetlenül, hogy az ilyen egyéni átdolgozásokat sohasem lehetne egynevezőre hozni, s örök vitára adnának alkalmat az ilyen átdolgozások, csak két érvet hadd hozzak fel az eredeti dallam és szöveg épségbentartásának támogatására.

Kinek jutna eszébe akár egy Mozart vagy Beethoven-darabot átdolgozni azért, mert nehéz, vagy más egyéb okból? Kinek jutna az eszébe Kodály nagyszerű Psalmus Hungaricus-át átdolgozni azért, mert az a tanulatlan fül számára nehezebben megjegyezhető, felfogható, énekelhető? Úgy-e senkinek! Hiszen ez csakugyan képtelen dolog volna. Hát miért akarjuk akkor éppen a Szózatot ilyen kényszerű operációval tönkretenni, megnyesegetni? Annak a kornak ez volt a zenei stílusa. Amilyen képtelen dolog volna egy cifra rokokó bútoradarabról levérni a kiálló díszítéseket csak azért, hogy könnyebben lehessen takarítani, törölgetni, olyan képtelen dolognak tartom a Szózat melizmatikus dallamát megfosztani éppen azoktól a díszítésektől a könnyebb énekelhetőség kedvéért, melyek annak eredetiségét, patináját adják. Vagy énekeljük a Szózatot eredeti szépségében, vagy mint muzeális emléket tegyük szépen

* Örömmel közöljük a fenti cikket. Hisszük, hogy Lapunk múlt számában, B. Szűcs Ferenc tollából megjelent s ez a mostani, hasonló komoly értékű munka, immár teljesen tisztázta azt az álláspontot, melyet el kell foglaljunk s amelyet megújítandó Énekeskönyvünk kiadásánál, a Himnusz és Szózat beiktatásánál követnünk kell. Még csak annyit: Vikár Sándor cikke előbb kelt s így ő a B. Szűcs Ferenc cikkét még nem ismerhette. (Szerk.)

félre! Még így is kevesebbet vétkezünk a művészet s a szerzőkkel szemben.

De erre nincs is szükség! Énekeltsük a Szózatot a maga eredetiségében. Az emberek zenei tanulatlanságának és izlési hiányának nem lehet a következménye az, hogy most már a zeneműveket az ő alacsony nivójukra szállítsuk le. Erre sajnos napjaink ú. n. „könnyű zenéje“ elég szomorú példával szolgál. Csak nézzük meg, mint lett az emberi lélek legtisztább, legelvontabb művésze: a zene és ének, a legalacsonyabb emberi indulatok nyomorult kiszolgálója. Mert nem az embert akarták felémelni a zene tisztább régióiba, hanem a zenét süllyesztették alá az alacsony emberi izléshez, mondhatnám izléstelenséghez. Tehát nem az az orvosság, hogy a Szózatot meghamisítsuk azért, hogy a műveletlen tömeg is énekelhesse, hanem az, hogy ezt a tömeget tanítsuk meg helyesen énekelni, s ne a Szózatot süllyesszük le a tömeg nivójára, hanem a tömeget emeljük fel a Szózat művészetéhez. Ez pedig nem lehetetlen dolog!

A magyar dal jellege egészen más, mint a nyugati népek, vagy a körülöttünk lévő szláv népek népdalainak jellege. Amíg ezeknek népdalai megtűrik, sőt kívánják a többszólamú éneklést (tercelés), addig a magyar dalnak nem függőleges, hanem vízszintes, lineáris irányú a mozgása és jellege, tehát nem is kívánja a feltétlen kíséretet. Ezért van az, hogy az igazi magyar népdal néhol leírhatatlanul cifrázatos, tele végtelenül finom hajlításokkal. Sajnos, ezek az igazi magyar dalok már csak elvétve hallhatók néhány eldugott erdélyi falucskában s néhány dunántúli öregnek ajkáról. A magyar népdal háttérbe szorulása hozta magával azt, hogy a népdallal együtt annak előadás módja is lényegesen megváltozott, feledésbe merült. A Szózat születése korában még ezek a hajlítások természetesek voltak, senkinek nagyobb nehézséget nem okoztak. Az éneklési készség s a magyar népdal hanyatlása hozta magával, hogy ami akkor természetesnek tűnt fel, az most mesterkéltnak és nehéznek tűnik fel, melyen javítani és változtatni kellene. Hát nem kell rajta változtatni! Maradjon az meg olyannak, mint amilyennek megalkották szerzőik. Senkinek sincs joga más szerzeményéhez hozzányúlni, azt illetéktelenül átalakítani. De nem is kell! Ne a Szózatot szállítsuk le magunkhoz, hanem magunkat s környezetünket emeljük fel az eredeti Szózatához. Ezt kívánja a művészet, s ezt kívánja az egész magyar egyetemes nemzeti művelődés és kultúra.

Nyiregyháza.

Vikár Sándor,
református lelkész, tanár.

Bibliái Vallástörténet

IRODALOM

I. Bevezetés a bibliai vallástörténetbe. II. Az ószövetségi vallás története. Írta *dr. Varga Zsigmond*, a debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetemen az általános és bibliai vallástörténet ny. r. professzora. Debrecen, 1938. Szerző saját kiadása. 713 lap.

Tudományos kutatásának külső terjedelmére és belső mélységére, forráshasználatának szélességére és alaposágára, egész munkásságának a magyar hazá határain is túlterjedő jelentőségére és értékére nézve debreceni Tisza István-egyetemünk büszkesége, Dr. Varga Zsigmond a magyar tudósok azon élite-vonalába tartozik, melyben nem sokan foglalnak helyet. 1910 óta szakadatlanul tartó tudományos irodalmi termeléséből csak a főbb műveket soroljuk itt fel: Az őskeresztység prófétái jelleme, 1910. Vallásos világnézet és történeti kutatás, 1911. Az ótestamentomi zsolttárgyok assyr-babyloni vallástörténeti megvilágításban, 1911. Írás- és nyelvtörténeti adalékok az ural-altai népek művelődéstörténetéhez, 1913. Az ókori keleti népek művelődéstörténete, különös tekintettel a bibliára I—III. k, 1915—1918. A bibliai őstörténetek újabb kritikai megvilágítása, 1917. A sumir-kérdés jelen állása (a magyar tudományos Akadémián pályadíjat nyert, sajnos még kéziratban), 1918. Sumir (Babyloni) örökség az ural-altai népek vallási életében, 1925. Munkásságának eredményeit összefoglaló standard work-ja 1932-ben jelent meg Általános Vallástörténet címen két hatalmas (310+868 lapos) kötetben. Ennek folytatásaképpen jelentette meg 1938-ban a Bibliái Vallástörténet első kötetét, mely ismertetésünk tárgyát képezi. A második kötet (az újszövetségi rész) Deo volente legközelebb jelenik meg.

Érdekes az Előszó-ból kiragadni azt, hogy mi készítette főképpen szerzőnket e hatalmas műnek nagy szellemi és anyagi áldozattal való megjelenítésére? Az — állapítja meg a szerző —, hogy 400 év óta a magyar protestantizmus rendszeres bibliai teológiát (bibliai vallástörténetet) nem produkált s közönség és tanulóifjúság nem nélkülözheti tovább e téren a megbízható és rendszeres tudományos kalauzt, mert a bibliai teologia (vallástörténet) az összes bibliai tudományok koronája — és leszűrt eredményeképpen azt a rendeltetést szolgálja, hogy az Ó- és Újszövetség egész hitvilágáról összefüggő, rendszeres és áttekinthető képet nyújtson. Szerző beszámol a munka nagy nehézségeiről, akadályairól s kettős indokát említi annak, hogy e nehézségek dacára is miért kellett vállalkoznia a munkára: egyik az, hogy igazán és dicsekvés nélkül elmondhatja magáról, hogy mind a két testamentum anyagát és irodalmát eredeti nyelven és eredeti forrásokban ismeri (mi hozzátesszük: éspedig úgy, mint rajtakívül Magyarországon senki), az ókori Kelet dolgaival több mint negyedszázada állandóan foglalkozik s az Általános Vallástörténet megírásával a munka vallástörténeti megalapozását is elvégezte; másik pedig abból a mélységes keserűségből fakadó kényszerítő szükség érzése, „hogy íme nemzedékek nőnek fel, papi generációk működnek és dőlnek ki a sorból anélkül, hogy e mélységesen komoly kér-

désekről kellő alapos ismeretük volna s a bibliai tartalom helyes értékelése birtokában vivhatnák meg harcukat a kereszténység és a hit ellenségeivel szemben”.

A „Bevezetés a bibliai vallástörténetbe“ c. (9—120 l.) rész a „bibliai vallástörténet“ és „biblika theologia“ fogalmának s egymáshoz való helyes viszonyának tisztázásával kezdődik. Régebben, a reformáció óta „biblika theologia“ alatt általában olyan segédtudomány-félet értettek, mely a bibliai vallásos-theológiai fogalmait és tartalmát foglalta rendszerbe s a dogmatika bibliai megalapozása volt. Ez a tudomány theologiai és dogmatikai előfeltételekből indult ki s a bibliai vallás- és művelődéstörténeti háttérrel nem, vagy alig vett tudomást. Az ókori Keletre vonatkozó újabb ásatások s általában az újabb vallástörténeti felfedezések, melyek a biblián kívüli okort egészen új megismerés fényében ragyogtatták fel, a bibliai történeti vonatkozásaira is új világosságot derítettek s létrehozták a *bibliái vallástörténet* néven ismert tudományt, mely abszolút, független és előfeltételmentes tudomány akar lenni. A háború előtti évtizedekben ez az új tudomány igen magas fokra fejlődött és hatalmas eredményekre mutathat rá. A háború után azonban bizonyos visszatérés mutatkozik a biblika theologia elnevezéshez és az annak megfelelő előadásmódhoz. Ennek oka egyfelől a vallástörténeti irány *túlzásai*ban keresendő, amennyiben ez az irány mindent viszonylagosító, nivelláló, uniformizáló, a lényeges különbségeket meg nem látó és elmosó felfogásával a keresztény vallás *egyedülvalóságába és feltétlenségébe* vetett hitet megrendítette és a bibliai vallását az emberi vallásos szellem, természetes fejlődési produktumának tekintette, vagy, mint Gunkel, az egész kereszténységet a korabeli vallási szinkretizmus eredményének fogta fel. E túlzások mellett másfelől a világháború után bekövetkezett *lelki hangulatváltozás* is okozója volt a biblika theologiai felfogás újjáéledésének, amennyiben a humanum csődje a lelkeket a divinum felé irányította s a megrendült európai keresztény lélek *az isteni kijelentés, az Ige abszolútságának és emberföllettségének hitében* talált egyedül megnyugovást.

Hogy szerzőnk mégis a „bibliai vallástörténet“ elnevezéshez és az ilyen szellemű tárgyalási módhoz ragaszkodik, azt azzal igazolja, mert az ó- és újszövetség vallásos élete és hitvilága vallástörténeti módszer igénybevétele nélkül nem ismerhető meg helyesen és tudományosan. A bibliai vallások időben és térben jelentek meg, legszentebb igazságaik emberek lelkein szűrődtek át, összefüggésben állanak koruk egész vallásosságával s attól különszakítva nem tárgyalhatók. Kifejezéseik nagyrészt az egykorú művelődési viszonyokból és környezeti hatásokból vannak merítve, az ókor kultúrájából veszik kölcsön azokat a képzeteket, melyek nem tartoznak szorosan a vallásos hit lényegéhez, de annak nélkülözhetetlen emberi-fogalmi hordozói, mint pl. a kozmogonia, az egykorú világkép, az eszkatologikus burok és más egyebek. Végül a bibliai vallások tartalmában kimutathatók az alsóbbrendű vallási

fejlődési fokozatok rétegződései is. Mindezen jelenségeket a tudományos vallástörténet veszi számon. El kell kerülni azonban, szerzőnk igen helyes megállapítása szerint, a túlzó vallástörténeti kutatásnak azt a nagy hibáját, hogy mindig csak a vallások közötti *parallel képződmények* kimutatására igyekeznek s a bibliai vallások *sajátos, különleges és egyedülálló* vonásainak és jellegének feltüntetését elhanyagolja, csak a *hasonlóságokat* hajszolja s a lényeges *különbségeket* nem látja meg. G. Kittel szerint „a vallástörténeti kutatás célja a nivellírozás helyett éppen a vallások sajátos tartalmának és konturjainak összehasonlítás útján való kidolgozása, s az így végzett vallástörténeti kutatás a keresztyén kegyesség számára nem veszély, hanem *élmélyedés*“ (11. l.). Szerzőnk szerint „Izrael vallásában nem az az igazi érték, ami az ókori Kelet vallásosságával egybeköti, hanem ami attól elválasztja“ (345. l.). Szerzőnk újból és újból hangsúlyozza a bibliai vallásoknak minden analogián és egyezésen túlemelkedő azon *önálló értékét*, melyet isteni kijelentésen alapuló voltuk biztosít nekik. Isten világmegváltó üdvterve valósul meg a bibliai vallásokban, ezek története nem pusztán vallás-, hanem *üdv történet*, mely sebes folyó módjára az isteni *célgondolat*: Krisztus, a végső és tökéletes Kijelentés felé rohan. (Barth szerint az egész szentírás „jövendöléstörténet“, mely az „östörténet“-re, Krisztusra utal.) Úgy találjuk, hogy szerzőnk felfogása e lényeges ponton félreérthetetlen, s a legkényesebb hitvalló igényt is kielégítheti. Gótikus toronyhoz mernénk hasonlítani az ő bibliai vallástörténetét, melynek a földi történelemre s az emberi pszichére vonatkozó tudományos *lényemegállapításai* csak a nélkülözhetetlen fundamentumot és falakat képezik, azonban minden mozzanat ég felé tör, a csúcsokba, az *értékelő* megállapításokba: a kijelentés abszolútságának, a humanumon áttörő divinumnak felismerésébe. Így lesz nála az *abszolút tudományos bibliai vallástörténet önmagától, természet-szerűleg hívő bibliai theológiává*, amint a két tudománynak ezt az egyedül helyes kapcsolatát legújabbban *Steuernagel, Eissfeldt, Eichrodt és E. Sellin* is megállapítják (13—15. l.).

A bibliára alkalmazott vallástörténeti módszert szabatos körülírásával külön nagyjelentőségű cikkben foglalkozik a szerző. Fejtegetéseiből két mozzanatot emelünk ki. Az egyik az a fontos megállapítás, hogy mikor a bibliai meg a biblián kívüli vallások közt hasonlóságok és egyezések mutatkoznak, ilyenkor nem okvetlenül szükséges a pogány vallásrendszerekből és filozófiákból való *átvételre, kölcsönzésre* gondolnunk. Még ahol a megelőző vagy környező hatalmas vallásos fejlődésből való kölcsönzésről lehet is beszélni, ott is ez a kölcsönzés csak a *formára* terjed ki s a *tartalmat* a keresztyénség a maga kijelentésértékéből adta hozzá s így egészen más, egészen új jelenséggel állunk szemben (gondoljunk pl. a szinkretisztikus kyrios-kultuszra). De igen sokszor nem is átvételről, hanem *analogiáról* van szó, az *azonos* lelki struktúrából, a lelki működés *egyező* alaptermészetéből folyó *analog-képződményről*, mely egyik vallásban előállhat a másiknak hatásától egészen függetlenül is. De a vallásos pszichének ez a megfigyelt működése nemcsak hasonlóságokat, hanem ugyanoly mértékben különbségeket is tüntet föl s ez utóbbiak az azonos lelkiszerkezet által meg-

magyarázhatók nem lévén, a pszichének *Isten* által meghatározott természetére, tehát *teremtői* beavatkozásra viendők vissza, mint „*transzpszichikus tényezőre*“ (Schomerus). Ezzel pedig már eljutunk a vallástörténetit meghaladó *theológiai* magyarázati módhoz. (A kétféle magyarázati mód állandó és igazságos kombinálásától függ a vallástörténetnek úgy tudományos, mint theológiai értéke. *Ezt ki kell emelnünk*; mert ha a theológiai magyarázati módnak teljesen feláldozzuk a vallástörténetit, mint sokan kívánják, akkor tudományunk megszűnik tudomány lenni; ha pedig a theológiai magyarázati módot küszöböljük ki a vallástörténeti kedvéért, akkor tudományunk nem foglalhat helyet a theológiai tudományok sorában.)

A másik szempontot, rendkívüli aktualitása és sokat-vitatottsága miatt, külön diszkusszió tárgyává kívánjuk tenni. Szerzőnk azt mondja: „Az érintkezések jelentőségét abból a szempontból kell elbírálni, hogy a biblián kívüli vallásokban is van igazságtartalom. Isten kijelentő működését nem lehet kizárni belőlük sem“ (29. l.). „A biblián kívüli vallások igenis tartalmaznak isteni kijelentést“ (28. l.). Hivatkozik e tekintetben Schomerus-ra, a vallástörténészekre s a theológusokra nagy többségére, végül pedig magának a bibliának nyomtatékos helyeire, főleg Csel. 14, 16 k. 17, 23 k. Róm. 1, 19—21. 2, 14—15-re. Csakugyan, Barnabás és Pál éppen a pogányok vallásosságával való vonatkozásban állapítják meg, hogy „az élő Isten nem hagyta magát (sohasem) *tanúbizonyosság nélkül*“ (Csel. 14, 17). A dialektika theologia — mondja szerzőnk — hajlik azon felfogás felé, hogy „a biblián kívüli vallások merőben értéktelen képződmények, melyekben semmi igazságtartalom nincs“. A kérdés tisztázása — ha nem is eldöntése — attól függ, mit értünk „kijelentés“ alatt? Azt hisszük, azzal ma már protestáns oldalon mindenki tisztában van, hogy Isten nem *dogmákat* jelentett ki (ez róm. kath. és g. keleti felfogás, egy felekezet, egy dogmarendszer exclusiv csálthatatlansága következik belőle). A dogmák már az emberi szellem alkotásai az isteni kijelentés alapján. Isten *önmagát* jelentette ki, s ezzel a tényével *vallást, hitet* — önmagával viszonyba-lépést — teremtett az emberi lélekben. Isten ilyen önkijelentése nélkül vallás egyáltalában nem jöhet létre, mert igaza van a dial. theológiának abban, hogy „az *emberi* Istenhez út nem vezet“. Akkor pedig mégis föl kell tételeznünk egy bizonyos ősi vagy egyetemes kijelentést (revelatio generalis) tényét, mely a gratia universalis működésének felel meg (Csel. 14, 17, v. ö. Máté 5, 45), szemben a gratia specialis-nak megfelelő különös bibliai kijelentéssel. Ezen az ősi kijelentésen alapulnak a pogány vallások igazságelemei; ez teszi lehetővé, hogy a pogány is *tud* Istenről s érzi hozzá való viszonyulását, vele szemben való felelősségét. Lehet most már vitatkozni arról: vajjon ezt az ősi kijelentést a büneset annyira megerőtlenítette és tönkretette-e, hogy belőle s vele együtt az emberen levő imago Dei-ből *éppen semmi sem maradt meg*. (Ez persze theológiai vita; de hiszen szerzőnk most tárgyalt álláspontja is *theológiai* álláspont, mert hiszen a pusztán emberi, immanens tudomány isteni kijelentés jelenlétét sohasem állapíthatja meg.) Ez esetben — t. i. ha nyoma sem maradt az őskijelentésnek — a dial. theologia szélsőjobb-szárnnyával azt

kell mondanunk, hogy a biblián kívüli vallások: *merő hazugság, romlottság és bűn*. Amiről ott tudnak, az nem az élő Isten, hanem *bálvány*, a polinéziai fétis, az ind „brahman“, a kínai „tao“, a görög „logos“ stb. mind egyformán bálvány, amennyiben az emberi szellemben az élő Isten helyét foglalja el, s e bálványokhoz való *viszonyulás* módja is, bármilyen legyen az, merőben értéktelen és erkölestelen. Ez a vallássság nem lehet előfok és nem lehet „kapcsolódási pont“ a bibliai isteni kijelentés számára, ezt nem lehet korrigálni, megtisztítani, kiegészíteni, hanem csak merőben *kiirtani*, hogy igaz vallás jöhessen létre. De ez esetben az egész biblián kívüli vallástörténet is merőben értéktelen tudomány, legfeljebb negatív értéke van, tükör, melyben csak elesett-ségünket és lelki torzultunkat szemlélhetjük s melyből csak azt tanulhatjuk meg: milyenek *nem szabad* lennie az ember vallássságának. És akkor kérdés, hogy érdemes-e rá annyi munkát pazarolni? Vagy pedig azt kell mondanunk szerzőnkkel: a bűn nem szüntette meg teljesen az ősi, egyetemes kijelentés hatását, megmaradt a — bár eltorzult — sejtelemszerű tudat Istenről, a „vágyakozás, szomjazás, éhezés“ Ő utána (28. l.), „az emberi nem vallásss erőfeszítése“ (13. l.). Isten megismerése irányában, a felelősség és elkötelezettség érzése Vele szemben, s ezek jelentkeznek a pogány vallásokban. Sőt ezeken felül még bizonyos igazságmozzanatok, kijelentésszövegek is találhatóak azokban. Ez az álláspont határozza meg szerzőnk vallástörténet-értékelését. Mi bátrak vagyunk azt hinni, hogy itt nem kétféle igazságról van szó, hanem csupán két merőben ellentétes nézőpontról történő szemlélési módokról, s ez ellentétes nézőpontnak dialektikai oldalon igen erős kiélezéséről. Ez okozza a látszólag kibékíthetetlen ellentmondást. Még azt legyen szabad megjegyeznünk, hogy a 28. lapon szerzőnk mintha egy kissé félreértene a dialektikusokat. Ugyanis arról szó sem lehet a dial. teológiában, hogy a kereszténységet *empirikus adottságában* — és éppen a maiban — tökéletesnek tartaná, szemben a pogánysággal. Ellenkezőleg: a dialektikusok szerint az *Ige* állandó ítélet Damokles-kardja gyanánt függ a konkrét keresztény egyházak bűnei, tévhite és hitetlensége felett, éppen úgy, mint a pogányság felett, sőt még inkább (János 9, 41.).

Szele Miklós.

(Folytatjuk.)

I R O D A L O M

Evangelical Hungary. Szerkeszti: Dr. Ince Gábor. Képekkel illusztrálva, sikerült összeállításban jelent meg e külföldi tájékoztatóul szánt lap második száma. Dr. Musnai László a nagyenyedi Bethlen-kollégium történetének érdekes adatait sorakoztatja fel. Dr. Ince Gábor és Dr. Kovács István skóciai élményeikről számolnak be: mindkettő nemcsak nyelvben, hanem szellemében is annyira *angolszász*, hogy elsőrangú propagatív értéket kell nekik tulajdonítanunk. „Sajnálom, ami megtörtént...“ cím alatt egy Magyarországon járt vendég mondja

el itteni tapasztalatait. Dr. Máthé Sándor két rendkívül színes, talpraesett cikket írt; Szabó József pedig Sopron vendégforgalmi érdekességeit igyekszik megjeleníteni. Külön érdekessége e számnak W. Kirkconnel két komoly művészi értékkel bíró (Petőfi és Reményik) műfordítása. Meg kell állapítanunk, hogy e folyóirat nagyon jó nyomokon halad, de szeretnők, ha *egyházi életünk* specialissimumai több helyet nyernének benne. Így pl. jó lenne, ha *mutatóul* közölné valamit ismertebb igehirdetőink munkáiból. (sns.)

A Népbarát újabb füzetei közt örömmel látjuk Zilahy Lajos (20 fill.), Harsányi Zsolt (12 fill.), Móricz Zsigmond (30 fill.), Eötvös Károly (06 fill.), Gyökössi Endre (40 fill.) válogatott elbeszéléseit; Petőfi János vitézét (24 fill.), Szabolcska Mihály (20 fill.), Vargha Gyula (20 fill.), Szigethy Ferenc (22 fill.) szemelvényes kiadását. Sajtó alatt vannak Tompa és Csokonai válogatott versei. Rendelések az Országos Református Szeretetszövetség irodájához (Budapest, XIV., Stefánia-út 29. sz.) intézendők. Az összes kiadványokat az ORSZ bizományba is 25% jutalékkal szívesen elhelyezi.

Egyháztörténeti életrajzok jelentek meg az ORSZ által kiadott „Népbarát“ című vállalatban, és pedig Dr. Tóth Endrétől Sztáray Mihály (12 fill.), H. Kiss Gézáttól Bethlen Kata (20 fill.), Vargha Tamásnéttől Szenczi Molnár Albert (38 fill.). Sajtó alatt vannak Nagy Mózes Erzsébettől Árva Bethlen Kata koronája, H. Kiss Gézáttól Geleji Katona István s Vargha Tamásnéttől Károlyi Gáspár élete.

Térjetelek meg! Evangélikációs beszédsorozat, írta Bódás János szombathelyi református lelkipásztor. Gyülekezete imaközösségében tartotta ezen beszédeket s a hallgatók kívánságára látott az napvilágot. Hat beszédet foglal magában: 1. A halott lélek. 2. Az alvó lélek. 3. A felébredt lélek. 4. A megtérő lélek. 5. Az újjászületett ember. 6. A megszentelt ember. Mindenik egy-egy komoly bizonyágtétel. Nem szónoki hatásokat keres; a megcsendesedett lelkek hű magvetője szól hozzánk. Fogadjuk jó szívvel s használjuk Isten országa építésére. Szerző a füzet előszavában bejelenti, hogy hamarosan egy nagyobb, önálló kötettel lép a nyilvánosság elé. Ez a füzet bizonyára kedvező előhírnöke amannak. Ez a füzet 80 fillér, kapható szerzőnél Szombathelyen, vagy a Méliusz-bolt útján Debrecenben (46 oldal).

Tájékoztató a tanítóválasztások alkalmával követendő eljárásról. Összeállította Tóth János kunmadarasi lelkipásztor, egyházmegyei tanügyi biz. elnök. A hevesnagykunsági egyházmegye kiadványa. Ára 50 fillér. Kapható Törökszentmiklóson az esperesi hivatalban. A mű a következő fejezetekre oszlik: Általános rendelkezések. Tanítóválasztás szükségese. A választás előkészítése. A választás. Megerősítés. Államsegély utalása. Vegyes rendelkezések. Segéd-tanítók véglegesítése. Ezekből a címeiből is láthatjuk, hogy mily gondos elrendezéssel, komoly körültekintéssel, alapos tárgyi ismerettel készült ez a nagyértékű füzet. Az volna a leghelyesebb, ha minden továbbiak nélkül, minden egyházközség megszerezze. Ajánljuk e gondolatot az esperesi kar szíves figyelmébe.

Jelentkezés ápolónői tanfolyamra

Az Országos Református Szeretetszövetség, hogy a magyar református ápolónők lelki, erkölcsi és gazdasági színvonalát emelje, tagjaiból megszervezte, mint alosztályát, a „Református Ápolónők Szeretetszövetségét.”

Minden református ápolónő, aki a RÁSz-nak tagja, rokkantság, vagy öregség esetén kegydíja ellenében az Országos Református Szeretetszövetségtől teljes ellátást nyer.

A RÁSz 1939 szeptember hó 1-ével kezdődőleg olyan református ápolónőket szeretne kiképeztetni a budapesti református egyházmegye támogatásával, akik a Református Ápolónők Szövetségének tagjai lennének. A kiképzés két évig tart, amely után a jelöltek I. o. ápolónői oklevelet nyernek. A jelöltek internátusban laktának s a havi fizetendő összeg teljes ellátásáért kb. 20—25 P lenne. De három-négy ingyenes helyet is tudunk remélhetőleg biztosítani. A felveendőik száma 12 lesz.

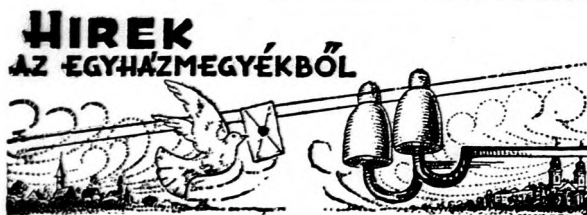
Akik az ápolónői pályára elhivatást éreznek s ezt a pályát nemcsak kenyérkeresetnek tartják, azok felvilágosítást nyerhetnek az Országos Református Szeretetszövetségnél. (Budapest, XIV., Stefánia-út 29. sz.)

A jelentkezőknek 18—30 év között levőknek kell lenni, legalább négy polgári iskolai végzettséggel, de lehetőleg érettségi, vagy ezzel egyenrangú képesséssel kell bírnia. Hívőlelkű és testileg erre a pályára alkalmas, intelligens református nőknek a kezeibe szeretnénk diplomát adni. A jelentkezés és az érdeklődés, tekintettel a kicsiny létszámra, minél hamarabb kívánatos. A jelentkezők közül szeptember 1-től a hó végéig egy hónapos próbaszolgálaton választatnak ki az alkalmasak. Az érdeklődés határideje: 1939 augusztus 25.

Budapest, 1939 július 17.

Kiss Ferenc,
ügyv. igazgató.

Dr. vitéz Csia Sándor s. k.,
RÁSz elnöke.



BÉKÉSBÁNÁTI EGYHÁZMEGYE.

140 éves a makói belvárosi templom szószéke. A makói öreg templomot most restaurálják. A menyegyzetkészítés munkálata magával hozta, hogy a szószék felső részét ideiglenesen le kellett bontani. Bontás közben találtak meg a következő feljegyzést: „A Makai Református Egyházi Szó Szék vagy Katédra készült az 1801-ik év 23-ik augusztusba. Ismét meg újjítódott az 1858-ik év 20-ik Áprilisba.”

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

Dr. Szász Imre esperes kiadta a megerősítést és concessát a mikepéresi lelkészválasztáshoz; ez ala-

pon Dr. Lencz G. Sándor, volt debreceni püspöki segédlelkész beiktatása Mikepéresen, július 30-án meg fog történni. Az új lelkipásztor ünnepélyes beiktatását az esperes végzi.

D. Dr. Révész Imre püspök Dr. Lencz G. Sándor eddigi segédlelkésze utódjául Szabó Gábor, volt kollégiumi esküdtfelügyelőt nevezte ki.

A debreceni református egyház missziói bizottsága augusztus 13—20 között leánykonferenciát rendez Pallagon, gazdag napi programmal. Ez a leánykonferencia évek óta fokozódva, szépen virágzik és sok áldást jelent.

Kedves kis hírt olvasunk egyik felvidéki lapból. A sárándi (Bihar m.) gyülekezet lelkipásztor, Nagy Lajos és igazgató-tanítója vezetésével június 20-án 20 iskolásgyermekkel együtt testvéri látogatást tett a beregmezei Kigyós és Nagymuzsaly református gyülekezetekben. A sárándi gyülekezet a kigyósi gyülekezetnek egy szép úrvacsorai kelyhet, a nagymuzsalyi református iskolának pedig egy szép selyemzást ajándékozott. Már a tavalyi télvíz idején a sárándi gyülekezet, egyház és iskola 150 pengőt küldött a nagymuzsalyi szegény iskolás gyermekek részére. Öt napig tartott a két gyülekezet részéről a vendégbarátság. Minden napon együttes és kedves istentisztelet az esti órákban. Milyen kedves találkozás! Milyen sok áldott emlékezés! Milyen szép példája az igazi testvéri találkozásnak! Az előkészítés és kivétel minden fáradságos és gondos munkája a sárándi Nagy Lajos lelkipásztor érdeme, s a kedves és áldott alkalmakért a dicsőség: az örökkévaló Istené!

HEVESNAGYKUNSAGI EGYHÁZMEGYE.

A hevesnagykunsági egyházmegye lelkészegyesülete 1939 július 13-án Törökszentmiklóson tartotta ezévi gyűlését. A fontos és beható tanácskozásokkal teljes nap, reggel 7 órakor, a nemrég megújított templomban istentisztelettel kezdődött, melyen Baán István kunhegyesi lelkipásztor végezte a szolgálatot. A távollevő lelkészegyesületi elnök: Tóth János helyettesítését esperes úr volt szíves elvállalni, aki bibliaolvasása és imádsága után, időszerű kérdésekről szólva nyitotta meg a gyűlést, mely legelőbbben is Nagy István volt kisújszállási lelkipásztorról emlékezett meg és Dr. ikafalvi Farkas Béla, volt egyházmegyei lelkész társnak nyilvánította résztvevő szeretetét áldott emlékü hitvese elhunytá alkalmából. Köszöntötte gyűlésünk Püspök urat és egyházmegyei gondnok urat és egyházmegyénk új lelkipásztoraiul elhívott Vass Antal dévaványai és vitéz Dr. Marton József törökszentmiklósi lelkipásztorokat. Török Vince karcagi lelkipásztor az áttérési szabályrendeletet ismerteti és azt javasolja, hogy ez a kérdés ne merevítették aprólékos §-ok szigorú megkötöttségeibe, hanem biztosították továbbra is a lelkipásztori felelősség által irányított pásztori bölcsesség szabadabb mozgása és két főpontja legyen csupán a szabályrendeletnek: első a keresztyén, második a nem-keresztyén felekezetből áttérőkre vonatkozóan. Sok értékes és fontos hozzászólás után elfogadta gyűlés a határozati javaslatot, esperes úr azon előterjesztésével együtt, hogy e fontos kérdésben megfelelő felterjesztés elkészítésére Gaál István, Tóth János, Török Vince, Szombathy István és

Dankó Sándor tagokból bizottságot küld ki, hogy e szabályrendeletet pontról-pontra véve, tegye meg gyűlésünk kialakult véleményének megfelelő javaslatát. Dankó Sándor tiszafüredi lelkipásztor az Országos Zsinat által 1937-ben a házasság felek között a gyermekek vallása ügyében kötött, egyházunkra nézve sérelmes megegyezés esetén követendő eljárás ügyében kiadott utasításnak gyakorlati végrehajtása során szerzett tapasztalatról tartott igen értékes és tanulságos beszámolót, melyet követően sok, e kérdéssel kapcsolatos gyakorlati kérdés nyert megvitatást, amit gyűlés annak hangsúlyozásával zárt le, hogy ez csak kényszerű rendelkezése egyházunknak, amit védekezésből volt kénytelen alkalmazni; de amelyre, mint a gyakorlat már is megmutatta, igen nagy szükség volt, hogy a nemes fegyelem eszközével rendet teremtsen ebben az égető kérdésben, amely eddig lassan, de biztosan emésztette belülről egyházunk erejét. Gál Lajos tiszaföldvári lelkipásztor a lelkészi továbbképzésről értekezett és elfogadta gyűlés következően pontokba foglalt javaslatát: 1. lelkészértekezlet szükségesnek tartja a lelkészi továbbképző tanfolyamok szervezését; 2. a tanfolyamon való részvétel kötelező legyen; 3. vezetésére központi szerv állíttassék; 4. legyen szakfolyóirata; 5. parókiális könyvtár állíttassék a továbbképzés szolgálatába; 6. tüzessék ki pályatétel; 7. ennek háromszori sikeres megoldása adjon tudományos grádust, 8. tétessék kötelezővé a politikai község fontosabb eseményeinek naplóba történő megörökítése; 9. vándorkönyvtár létesítését lelkészértekezlet nem tartja célravezetőnek. Végül kimondja lelkészegyesületi gyűlés, hogy a lelkészi továbbképzés érdekében 1940 februárjáig az egyházmegye minden lelkésze jelentse be esperes úrnak, hogy melyik tudományos munkát fogja abban az évben tanulmányozni, amit kanonika vizitáció ellenőriz. A továbbképző tanfolyamok megvalósítására legcélszerűbbnek látná ötvenként két héti zárt intézetben tanfolyamok rendezését, melynek anyagi lehetőségéről a kerületek gondoskodnának. F. Tóth Sándor kuncsorbai lelkipásztor a lelkészképzés reformjáról tartott előadást és terjesztette elő részletes és átfogó javaslatát, mely kérdéssel kapcsolatban gyűlés teljes egészében magáévá tette Gaál István esperes úrnak e tárgyban felvett javaslatát, hogy a theologusok az elméleti képzés mellett minden vonatkozásban több gyakorlati képzést is nyerjenek. A lelkészképzés ne öt, hanem hét esztendeig tartson olyanképpen, hogy egy esztendő előkészítő év volna, azt követné a négyévi elméleti kiképzés és ezután következne egy esztendeig a falumisszióban, egy esztendeig a városi misszióban való gyakorlati képzés, mely után a lelkipásztor-jelöltek letehetnének a második lelkészképesítő vizsgát és rögtön választhatók lennének. Az egyházkerületeknek nem lenne külön önálló theológiája, hanem egyik helyen az előkészítés (Pápa), másik az elméleti képzés (Debrecen), harmadik helyen a falumisszió (Sárospatak), negyedik helyen a városi misszió (Budapest). A tanulmányi idő alatt vallásstanári képesítést is nyerjenek a lelkipásztor-jelöltek, hogy ne kelljen külön vizsgát tenni. A lelkészképzés egysegessé tétessék. A nevelés zárt intézetben történjen a professzorok állandó felügyelete és együttélése mellett. A tanárok stúdiuma legyen megszabott

s minden theologus részére álljon rendelkezésre határozottan körvonalazva az anyag, melyből készülnie kell s amelyből ha lelkiismeretesen elkészül, a siker biztos reményével állhat vizsgára. Az igen értékes előadásokkal és nagyfontosságú tanácskozással gazdag értekezletet a helyi gyülekezet felejtetlenül kedves vendéglátása követte.

KÁRPÁTALJA.

Batta Pálnak „A felvidéki reformátusság élete az elmúlt húsz esztendőben” című dolgozatából közöljük ezt a minket, tiszántúliakat közelebbről érdeklő részletet:

„A Kárpátaljai Egyházkerület a kárpátaljai magyar reformátusságot foglalta magába. Székhelye Munkács volt, ahol Bertók Béla püspök úr lakik. A szlovákiai egyházkerületekhez viszonyítva, sok tekintetben speciális helyzete és működési köre volt. Az egész volt Csehszlovák köztársaságban a legrendezelenebb viszonyok, a legnagyobb zűrzavar Kárpátalján uralkodtak. Itt keveredett a különböző nemzetiség a legerősebben, amelyek nem mindig a legnagyobb szeretettel tekintettek egymásra. De ugyancsak zavaros képet nyújtott a lakosság vallási megoszlása is, amely körülmények között erősen vigyázni kellett a reformátusság megtartására. Itt mondható a legerősebbnek az államhatalom részéről jövő nyomás is. A csehek csehszlovákosítása és erőszakoskodása mellé odacsatlakoztak a kívülről idővel bevándorolt ukránok, akik sok mindenben túlszárnyalták még a magukat államalkotó elemeknek nevezett cseheket is.

Az egyházi munka különösen nehéz volt ezen a területen. Speciálisan bántak el az iskolákkal, úgyhogy a legnagyobb egyházi gondok közé az egyházi iskolák megmentése tartozott. Kisebb veszteségektől eltekintve, sikerült a mentő munka és a magyar református egyház Kárpátalján is megővött és megtartott mindent, ami a veszedelemtől és pusztulástól csak megmenthető volt.

Szeretetintézménye a Munkács melletti kerületi árvaház, amely a kárpátaljai református magyar árva gyermekek megmentésén és felnevelésén járadozik.

Református tanítóegyesületi gyűlés Nagyszöllősön. A máramaros-ugoccai református egyházmegye tanítóegyesülete népes gyűlést tartott Nagyszöllősön. Isaák Imre esperesnek s az Országos Református Tanító-Egyesület elnökének, Ormós Lajosnak jelenlétében. Előbb Dr. Sárkány Lajos királyházi lelkipásztor, tanügyi bizottsági elnök isentiszteletet végzett. Szabó Sándor nagyszöllősi igazgató elnöki megnyitójában azokat a veszedelmeket sorolta fel, amelyek között húsz éven keresztül a most visszatért területek magyar tanítóságának helyt kellett állania. Hogy a magyar megmaradhatott magyaroknak, az elsősorban a tanítói kar hősiességéből következett. Takáts Gyula huszti tanfelügyelő indítványára a gyűlés hódoló távirattal üdvözölte Horthy Miklós kormányzót s ugyancsak sürgönyt küldött Telki Pál gróf miniszterelnökhöz és Hóman Bálint kultuszminiszterhez. Majd az egyesület kimondotta csatlakozását az ORTE-hez. Isaák esperes, mint egyházkerületi tanügyi bizottsági elnök javaslatára feliratban kéri meg a kultuszminisztert: bocsásson ki rendeletet, hogy az autonóm Kárpátalján a magyar elemi, polgári és szakiskolák három magyar

tanfelügyelőség keretei közé jussanak, tekintet nélkül arra, melyik község területén működnek s hogy a magyar tannyelvű iskolákban elsősorban magyar nemzetiségű, magyar oklevéllel rendelkező tanítókat alkalmazzanak, ezek hovatartozandóságát legutóbbi huszéves magatartásuk szabja meg.

KÖZÉPSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

Aratási ünnepély Apagyon. Nagyszerűen sikerült aratási ünnepély volt Apagyon július hó 16-án, vasárnap délután. Az egész község apraja-nagyja, felekezeti különbség nélkül, résztvett ezen az ünnepélyen, amely testvéries ölelkezése volt a munkásnak és munkaadónak, a felekezetek és társadalmi osztályok különböző tagjainak. Az aratási munkák bevégezése után hálaadás és boldog öröm kifejezése is volt ez a Mindenható iránt, ki megadta és megtartotta szép áldását. E felett örvendezett a falu népe, egyúttal testvéries ölelkezésben mutatták meg, hogy megértették a kor intőszavát, nincs különbség ember és ember közt, mindnyájan egyek és egyformák vagyunk az Isten színe előtt. Nagy érdeklődéssel kísérté a szép felbuzdulást a hivatalos hatóság, a vármegye, a járás intelligenciája is. Ott volt és szíves örömmel vett részt az ünnep minden fázisában a járás főszolgabírói hivatalának kiküldötté Péchy György, a kerület két képviselője Dr. Nánássy Imre, Dr. Boér Ágoston, az egyház képviselőiben Birtha József lelkész, a község képviselőiben Radnai László főjegyző, a gazdatársadalon sok értékes tagja a községből és vidékről. Az ünnepély felvonulással kezdődött, mikor a munkások közös koszorújával vonultak fel a református templomba, hol Birtha József lelkész áldotta meg a koszorút és a gyülekezetet alkalmi igék hirdetése és ima keretében. Majd a hősök emléktáblájához vonult a nagyközönség, hol ének, szavatok és beszéd tartása kíséretében áldozott az ünnepelő közönség a hősök emlékének. Itt a beszédet Szabó Béla református segédlelkész tartotta, kitől erőt a szép ünnepély eszméje és fáradhatatlan lebonyolítása is. Az ünnepély után 150 terítékes bankett volt, melyen résztvettek a munkások, munkaadók az utóbbiak megvendégelték aratóikat. Megható volt az a jelenet is, mikor a járás 24 rokkant katenája vonult fel zászlójuk alatt és áldoztak a hősi halottak emlékének bajtársi kegyelettel. Ez alkalomból rokkant-emlékérmet is osztott köztük a főszolgabírói hivatal kiküldötté. *B. J.*

NAGYKÁROLYI EGYHÁZMEGYE.

A nagykárolyi egyházmegye lelkészegyesülete június 22-én Mátészalkán gyűlést tartott. Bibliát magyarázott Dr. Kincses Endre mátészalkai lelképásztor, egyházmegyei tanácsbíró. Elnöki megnyitó beszédet tartott: Peleskey Sándor nagydobosi lelképásztor, egyházmegyei lelkészegyesületi elnök; — ugyanő tartott előadást is. Elnöki megnyitó beszéd keretében történt megemlékezés Főris Lajos esperes tízéves esperesi szolgálatáról. Ez alkalomból az egyházmegye lelképásztorai szeretetük kifejezésésképpen bibliával és ezüsttálcával lepték meg az egyházmegye közszeretben álló esperesét.

A nagykárolyi egyházmegyei lelkésznek egye-

sülete június 22-én Mátészalkán gyűlést tartott. Főris Lajosné elnök megnyitó beszédében rámutatott azokra a feladatokra, amelyek a lelkésznekre vártak. Ezután a gyűlés a folyó ügyeket tárgyalta le és a megejtett tisztújítás során ismét Főris Lajosné választotta egyhangú szeretettel elnökévé.

Szatmár vármegye iskolánkívüli népművelési bizottsága tagjává, vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ötévi időtartamra Peleskey Sándor nagydobosi lelképásztor, egyházmegyei tanácsbíró kinevezte.

SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE.

Püspöklátogatás Kocsordon. Külső méreteiben egészen egyszerű, de annál mélyebb és maradandóbb hatású generális vizitációt tartott Dr. Révész Imre püspök a kocsordi gyülekezet és a szatmári egyházmegye számára július 15. 16. és 17-én.

15-én délután 3 óra 14 perckor érkezett meg Dr. Nánássy Andor középszabolcsi egyházmegyei gondnokkal együtt a kocsordi állomásra; nem lovasbandérium parádéja, fehér ruhás leányok virágosjeje közt, hanem a nyári forróságban az új élet betakarításával szorgoskodó emberekkel, szekerekkel találkozva.

Csak a harangszóra sereglött egybe a gyülekezet, hogy meghallgassa a tisztántúli nagy egyházkerület első lelképásztorának az ígéhirdetését, átvegye ajkáról Isten üzenetét.

Istentisztelet után presbiteri gyűlést tartott. Részletes jelentést kért úgy a lelképásztortól, mint a presbitériumtól a gyülekezet helyzetéről. Igyekezett lehetőség szerint belelátni, mi volt az oka annak, hogy mintegy 200 lélek megtagadta hitét, elfordult ősi templomától.

16-án, vasárnap fél 10 órakor kezdődött az istentisztelet, a 100 éves évfordulójára megújított templom felszentelése alkalmából. G. Szabó Mihály esperes bibliaolvasása és imádsága után Püspök úr hirdette az Igét, Ésaías 52:7—10. és I. Kor. 3:11—15. versei alapján. Az ágendázást Török József körmöri lelkész végezte, az úrvaesórárt ugyancsak Török József és Püspök úr osztották ki.

Közébed után azonnal tanácskozársra vonult vissza Püspök úr azokkal, akik egyházuk ügyesbajos dolgainak eligazítása végett használták fel az alkalmat a találkozásra. Anyagi ügyekben Dr. Nánássy Andor gondok úr, egybekben Püspök úr adott tanácsot az urai, esengeri, csengersimai, fülesdi, nagyszekeresi és szamosatárfalvai lelkészeknek, illetve kiküldötteknek.

Délután négytől ötíg a női bibliakör és Leánykör tagjai között hallgatta meg, lelkész jelentését a bibliaköri munkáról.

Öt órakor műsoros templomi ünnepély kezdődött, amelyen Igét hirdetett Görömbey Péter nagykárolyi lelkész, felolvasott Dr. Kincses Endre mátészalkai lelkész, szót énekelt Varga Ferenc porcsalmai lelkész, szavalt Szűcs Irén leánykörti tag, énekelt a kocsordi dalárda, orgonaszólót adott elő Csiky László mátészalkai kántor, majd a templom falába illesztett hősi emléktábla előtt beszédet mondott Kalmár Dániel szatmárköritói lelkész.

Vacsora után tábornút mellett gyűlt össze a község apraja-nagyja, ahol előbb Tamás Ferenc

ifjúsági titkár szólott, majd Püspök úr tartott záró-ahitatot.

Július 17-ének délelőttjét a szatmári egyházmegye iskolai, anyagi és lelki viszonyainak megismerésével töltötte Püspök úr. A majdnem teljes számban jelenlevő tisztikar előtt hallgatta meg a tanügyi jelentést Kósa Zsigmond, az egyházak és lelkészek anyagi helyzetéről való jelentést Szabó Tibor, a missziói jelentést Sipos Károly előadásában. Majd beható megbeszélés indult meg a hallottak felett és több dologban adott tanácsot és utasítást egyrészt Püspök úr, másrészt Dr. Nánássy Andor gondnok úr.

Újszerű püspöklátogatás volt ez. Nem ünneplés és nem ünnepeletetés, hanem kemény hétköznapi munka a magas helyre rendelt örálló részére, a pásztorok és presbiterek számára pedig jóleső megtapasztalása annak, hogy velük együtt érez, imádkozik és tusakodik, éleslátásával, nagy tudományával, sziklahitével melléjük áll az örállóknak, buzdít, fedd, segít és példát ad az áldozatos kötelességteljesítésre az evangéliumi püspök.

S. K.

Rövid egyházi hírek.

— A JUGOSZLÁVIAI magyar reformátusok új kiadású templomi énekeskönyvének ZSOLTÁR lesz a hivatalos címe.

— DEBRECEN városa, egyik felvidéki, testvérré fogadott községéből 33 kis ruthén leánykát hozatott el nyaralásra. Debrecenből a Felvidéken a város jóvoltából 27 fiúgyermek nyaral.

— A RÓMAI PÁPA négy új magyar püspököt nevezett most ki. Csak a vezetéknevüket közöljük: Bubnies, Madarász, Czapik és Grösz.

— AZ AMERIKAI magyar Református Egyesület és a Verhovay Segélyegylet jóvoltából évente jönnek haza az óhazába, ott kint született magyar ifjak tanulmányútra. Az első évben 12, a másodikban 25, tavaly 50, az idén 30 ifjú vendéget kapunk, akik ellátogatnak természetesen Debrecenbe is.

— DEBRECENBEN ez év tavaszán és nyár elején négy tűzoltó-tanfolyam tartatott, igen sok felvidéki egyén vett rajta részt. Jelentékeny részük mindig református tanító. A tanfolyam 3–3 hétig tart, minden alkalommal vallásérkölesi oktatásban is részesülnek s erről a vizsgán be is számolnak; ezen előadásokat több mint egy évtizede mindenkor Uray Sándor debreceni lelkipásztor végzi.

— A MAGYAR PROTESTÁNSÁG átfogó társadalmi egyesülete: Az Országos Bethlen Gábor Szövetség a reformáció emlékünnepevel kapcsolatban ez év október végén országos protestáns napokat rendez Budapesten. Ezekben a napokon testvéri találkozóra gyűlnek össze az egész ország protestánsai.

— BUKARESTBEN újabb templomot építenek az ott élő magyar reformátusok. 1937 októberében szervekedett a 628 utcában szétszórtan élő kb. 1400 református magyar. Most egy 600 négyzetgöles telket vásároltak templomépítés céljára.

— A LOSONCON, aug. 12–15-én tartandó KIE-konferencia fővédnökségét a Kormányzó Úr elvállalta.

— A PÁPAI KOLLEGIUM a jövő tanévtől kezdve, a gimnázium V. osztályával párhuzamosan kereskedelmi középiskolát nyit.

— A BUDAPESTEN felállítandó Luther-szobor pályázatán Lux Elek szobrászművész győzött.

— AZ ÚJ BÜNTETŐTÖRVÉNYKÖNYV alapján Romániában egy- vagy többnapos elzárásra és pénzbüntetésre ítélik a részegség miatt feljelentetteket, továbbá a község koremeiben kifüggesztik az elítéltek nevét.

— LEMONDOTT A DOHÁNYZÁSRÓL a Hitler-ifjúság Németországban hazaszeretéből. De ezzel nem elégszenek meg, hanem azt akarják elérni, hogy minden német polgár hagyjon fel a dohányzással.

— A BÖSZÖRMÉNYI ISTVÁN bridgeporti lelkész szerkesztésében megjelenő „Szébb Jövő” című ifjúsági lap július 20-ára társasutazást szervez az „Ó-haza”-ba és a debreceni Nyári Egyetem megnyitására.

— POMPEJIBEN érdekes leletet hoztak napvilágra az ásások. Egy fürdő folyosójának a falán egy keresztet fedeztek fel. Ezzel a ténnyel tudományos körökben eldöntöttnek tartják azt, hogy Kr. u. 79-ben már ismeretes volt a keresztvétség Pompejiben, ahol éppen abban az évben történt a végzetes katasztrófa.

G Y Á S Z R O V A T

Dr. Borbély Kálmán nyug. miniszteri tanácsos, Debrecenben, július hó 17-én délben, 66 éves korában, váratlanul, fürdés közben kiszenvedett. Családi kapcsolatok fűzték Debrecenhez. Eredetileg Dunántúlról származott, hol atyja ötven évig lelkipásztoroskodott. Nyugalomba vonulása után minden idejét és erejét a budai református egyháznak szentelte, melynek presbitere és gazdasági főnöke volt. Igen komoly és a gyülekezetet gazdagon felvirágoztató munkát végzett minden ellenszolgáltatás nélkül. Sirjánál megjelent Haypál Béla budai lelkész és ott megható búcsúbeszédet mondott. Áldott az igaznak emlékezete.

K Ü L Ö N F É L É K

Személyi hír. D. Dr. Révész Imre püspök negyeheti nyári pihenőre távozott Debrecenből július 20-án. Augusztus 20-ig marad távol; szabadidejét Kassán, Rozsnyón és Budapesten tölti.

Új református püspök. A Szlovákiában maradt magyar reformátusok Böszörményi Sándor homonnai lelkipásztort választották meg püspöknek. Az új püspök mint egyházkerületi tanácsbíró az elszakítás idejében fontos munkát végzett. Szívünk teljességéből köszöntjük az új püspököt. Nagyon nehéz és felelősségteljes munkájában Isten oltalmába ajánljuk. Szlovákiában szakadt szegény magyar református testvéreink sorsát imádságainkban hordozzuk!

Új református teológiai magántanárok. A Dunántúli Református Egyházkerület teológiai magántanárképesítő bizottsága előtt ketten tettek magántanári vizsgát: Dr. Pap László budapesti teológiai helyettes tanár és Tárnok Gyula marcelházi lelkipásztor. Dr. Pap László az öszövetségi tudományok magántanára lett; magántanári értekezésének címe: Az izraelita újévünnepe. Tárnok Gyula szakcsoportja a gyakorlati teológiai tudományok köre; értekezésének címe: Magyar reformátusok a csehszlovákiai kisebbségi sorsban. Dr. Pap László a teológiát Debrecenben végezte. Mindkettőjüket szívből üdvözljük!

Egy Amerikában élő református lelkész kitüntetése. Id. Kalassay Sándort, az amerikai magyar reformátusság egyik legrégebbi munkását s vezető személyiségét szép kitüntetés érte. Az Evangelical and Reformed Church Mission House College and Seminary nevű intézete (Plymouth, Wisc.) a szeretetmunkákban való hűséges sáfarkodásáért és az amerikai magyar reformátusság történetének összeállítására terén végzett munkájáért tiszteletbeli doktorává avatta. Szeretettel köszöntjük őt a távolból.

A református országos egyházi bizottság javaslatai a Zsinat elé a visszaesetolt területek problémáiról.

A Magyar Értesítő jelenti: az országos egyházi bizottság, melyet az ország területei egy részének visszacsatolásával felmerült egyházi kérdések rendezésére küldött ki a magyarországi református egyház Zsinata, ülést tartott Dr. Ravasz László püspök és Dr. Balogh Jenő főgondnok elnöke alatt. Az ülésen a püspökökön és a főgondnokokon kívül a magyar református egyház számos lelkészi és világi vezető munkása vett részt. A bizottság tárgyalta a visszacsatolt területeken levő gyülekezeteknek a magyarországi református egyházzal való egyesítéséről szóló és 12 törvényszakaszából álló törvényjavaslatát, valamint az ugyanezzel a tárggyal kapcsolatos tizenhárom határozati javaslatot. Mindezeket a Zsinat szeptember 6-ára egybehívandó ülése elé terjesztik. Tárgyalták a visszacsatolt területen folyt lelkészképzés és lelkész-képesítő ügyét, kimondván — a már korábban meghozott határozatoknak megfelelően, — hogy a visszacsatolt területeken több lelkész-képesítő vizsgálatot nem tartanak. A visszacsatolt területen működő lelkészek igazolásának kérdésében a bizottságnak az az álláspontja, hogy mivel az egyháznak szervezett fegyelmi bírósága van, mely az egyházi tisztviselők esetleges megtévedései felett szigorú bírói hatalmat gyakorol, külön igazolási eljárásra szükség nincs. Hogy a külön felvidéki énekeskönyvet a forgalomból mielőbb kivonhassák és az egységes református énekeskönyvet használatba vehessék, azért a szükséges eljárásra felkérték a felvidéki püspököket és az egyetemes énekeskönyv kiadóját.

Az Orsz. Református Lelkészegyesület a ceglédi református egyház meghívására folyó évi konferenciáját és közgyűlését Cegléden fogja megtartani augusztus 23—28. napjain. Ugyancsak ott lesz augusztus 27-én az Országos Református Presbiteri Szövetség nagygyűlése is. Ez lesz az első alkalom, hogy a felzabardult országrészek lelképásztorait és presbiterit az ORLE és ORPSz konferencián és közgyűlésein testvéri szeretettel üdvözölheti. A konferencia tárgyalni fogja egyházi és nemzeti életünk legidősebb sorskérdéseit; erről a gyűlésről fogja az ORLE az új Országos Zsinathoz felterjesztéseit megtenni, ugyancsak ezen a gyűlésen fogja tisztújító választásokat is megejteni. Részletes programtervezet a Lelkészegyesület 26. számában található.

A debreceni Dóczy-polgári leányiskola Értesítője igen gondos szerkesztésben, gazdag tartalommal jelent meg. Az elmúlt tanévről szóló beszámolóban eredményes munka képe bontakozik ki. A Dóczy-polgárinak az elmúlt évben 464 növendéke volt, akik tehetségükhöz mértén a legjobb eredményt érték el. Különösen szép az írásbeli dolgozatok eredménye. Az Értesítő néhány stílusos dolgozatot közöl, melyeket a Felvidék visszatérésekor irtak a növendékek. A könyvtárak és szertárak állománya az elmúlt év folyamán örvendetesen gyarapodott. Nagy súlyt fektettek ez év folyamán is a tanulók vallásos és hazafias nevelésére. Ezzel kapcsolatban vitéz Csánky Adorján érdekes tanulmányt irt az Értesítőbe „Gondolatok a nemzetnevelés köréből” címen. A növendékek ismeretének fejlesztésére 20 tanulmányi kirándulást rendeztek, ezek közül kiemelkedik az, amelyet a Felvidék megtekintésére vezetett Dr. Vekerdí Béláné igazgató. A tanári kar tagjai többször meglátogatták lakásukon a növendékeket, hogy ápolják az iskolai és szülői ház közötti kapcsolatot.

Ugyanezt a célt szolgálták a szülői értekezletek. Kiváló szép eredményt ért el az iskola legújabb tagozata: a *továbbképző*, mely a fejlődés örvendetes jeleit bizonyítja.

A Szeretetszövetség Fehérgyarmaton új szülőotthont épít. Hódmezővásárhelyen megnyitja az aggmenházat. Nyáron árvaházat nyit; a karcagi aggmenházat újévkor kezelésbe vette. Balatonkenesén munkásüdülőt létesít 100 személyre. Balatonfenyvesen fiúüdülőt készít; megalakítja a református ápolónők szövetségét. Isten Lelke ráfuvallt az állóvizekre, azonban a lélek áradásának a legnagyobb biztonsága a Szeretetszövetség munkája, élén egy egészen csodálatos fiatal lelkű „öreg” emberrel: Kiss Ferencel. Ha az Ige elnémulna, akkor a kövek kiáltanának.

Kitüntetett diakonisszatestvérek. A hivatalos lap keddi számának kormányzói kéziratából közöljük a Filadelfia Diakonisszaintézet két diakonisszatestvéreire vonatkozó alábbi részletet: „A m. kir. miniszterelnök előterjesztésére a Magyar a Magyarért mozgalom munkabizottságában kifejtett fáradságtalan tevékenységükért... Gera Katalin diakonisszatestvérenek, Ungváry Erzsébet diakonisszatestvérenek a Magyar Vöröskereszt érdeméremet adományozom. Kelt Budapesten, 1939. évi június hó 26. napján. Horthy sk., gróf Teleki Pál sk.”

A visszacsatolt területeken fennállt egyházkerületek lelkész-képzése és az ezzel kapcsolatos lelkész-képesítés ügyében az országos egyházi bizottság a következő határozatokat hozta: 1. A visszacsatolt területen fennállt losonci theologiai főiskola végzett hallgatói a törvényes feltételek mellett az első lelkész-képesítő vizsgálatra, az ott működött lelkész-képesítő vizsgálobizottság előtt első lelkész-képesítő vizsgálatot tett segédlelkészek pedig, ugyancsak a törvényes feltételek mellett a második lelkész-képesítő vizsgálatra abban az egyházkerületben jelentkezhetnek, amelyhez a területváltozás folytán tartoznak. 2. Második lelkész-képesítő vizsgálatra a visszacsatolt területeken működő segédlelkészek is az első lelkész-képesítő vizsgálat sikeres letételének idejétől számított két évi gyakorlat után bocsáthatók. 3. A losonci theologiai szemináriumban végzett hittanhallgatók a visszacsatolás folytán rájuk nézve illetékesé vált egyházkerületek lelkész-képesítő vizsgálobizottságai előtt a losonci theologiai szemináriumban tanult tananyag szerint teszik mind a két lelkész-képesítő vizsgálatukat, írásbeli dolgozatukat ellenben az illetékes lelkész-képesítő vizsgálobizottságtól kitűzött lételek alapján készítik el.

NÖTLENCIPÉSZT keres azonnalra kunmadarasi nyomorék-iparához vezetőmesterként az Országos Református Szeretetszövetség. Díjazás teljes ellátás mellett havi 40 P.

Alacs Dániel barabási és **Kováts Kálmán** debreceni elemi iskolai igazgató-tanítóknak nyugalombavonulásuk alkalmából, a népoktatás terén hosszú időn át kifejtett buzgó és eredményes működésükért a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr elismerését fejezte ki.

— *Országos protestáns napok Budapesten. A magyar protestánság átfogó társadalmi egyesülete: az Országos Bethlen Gábor Szövetség a Reformáció Emlékünnepével kapcsolatban ez év október végén országos protestáns napokat rendez*

Budapesten. Ezekon a napokon testvéri találkozóra gyűlnek össze az egész ország protestánsai, hogy tanúbizonyságot tegyenek élő evangéliumi hitükről, protestáns öntudatukról és a protestantizmusnak — a történelmi múltban gyökerező — elhivatottságáról. — Az országos protestáns napokon nagyszabású ünnepélyek és megmozdulások történnek. Közös istentiszteletek, előadások, protestáns szervezetek közös megbeszélései. Operai és színházi díszelőadások, jáklyás felvonulás stb. stb. A protestáns napokra felutazók vasúti kedvezményben és jutányos elszállásolásban részesülnek. Már most felhívjuk olvasóink szíves figyelmét a magyar protestánsoknak erre a nagyszabású történelmi megmozdulására. A protestáns napokról későbbi időpontokban részletes tájékoztatást adunk. (Az országos protestáns napok rendezőbizottságának címe: Országos Bethlen Gábor Szövetség, Budapest, IV., Semmelweis-utca 17.)

KÜLFÖLDI HÍREK

Spanyolország. A protestáns egyházak elé a jelenben semmiféle akadályt nem gördítenek. A protestánsok és a róm. katolikusok között létrejött baráti kapcsolatok remélhetőleg meg fognak szilárdulni, mivel a protestánsok a kegyetlenül üldözött katolikusoknak segítséget nyújtottak. Kívánatos, hogy a protestánsok lelkiismereti szabadsága viszonzás-képpen biztosíttassék!

A pápaválasztás. A római egyháznak az olasz birodalomban elfoglalt helyzetére jellemző, hogy az olasz kormány a konklávéban történeknak a leközlése elé akadályokat gördített. Verdier bíborosnak egyik rádiószózatát megzavarták, és egy idegen személy a bíboros beszédébe a maga kommentárjait mondotta be. Az olasz rádió a vatikáni leadást megzavarta.

Szovjet. Egy istentelen forrásból származó füzet az orosz keresztyének állhatatosságára vonatkozólag megragadó adatokat közöl! A pópák semmitől sem riadnak vissza. Mindenütt fellelhetők. Egyházi énekarokat és zenekarokat alakítanak, és pedig annyi szakértelemmel, hogy a városi szovjet ünnepségekre is behívják őket vendégszerepelni. Még az iskolákba is behatolnak s ott a gyermekeket tanítják. Az evangélium prédikáltatik, még a gyermekeknek is; ami már nyilvánvaló ellenforradalmi tevékenység! Az egyik pap a cipészséget tanulta ki, s híveinek és másoknak a csizmáját foltozza; egy másik pedig olvasókört szervez, amelyben a szovjet alkotmányt tanulmányozzák. Sőt még arra is rájönnek, hogy a szovjetkeretekbe a saját jelöltjeiket küldik be. Egy pap a híveit arra hívta fel, hogy Jézus Krisztusra szavazzanak!... Nisninovgorodban a metropolita a választói névjegyzéket saját maga készíti. Az ő neve, meg két püspöke és számtalan hívő emberé is rajta van. „Ez mégis szörnyű!” — kiált fel Putintsev elvtárs...

Franciaország. A kék kereszt kifogásolja, hogy a gyümölcsnedvek ára még mindig túlságosan magas. Olyan gazdag országban, mint Franciaország, a gyümölcsnedvek (gyümölcslé, tehát nem erjesztés útján előállított szeszital!) a nép italává kell válnia! Egyébként a szőlőlének és az almalének már is nagy kelendősége van. (Az ORJÓ-nak és mindenkinek szíves figyelmébe ajánljuk! Gyümölcslevet egyébként Németországban is lehet kapni!) N. L. K—s.

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2846—1939. szám.

Tárgy: Vakok számára selejtezett rajzlapok és dolgozatfüzetek átengedése.

KÖRLEVÉL

a közép és középfokú iskolák tekintetes Igazgatóihoz:

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 46,494—1939. V. 1. számú, a tankerületi kir. főigazgatóságokhoz intézett, itt következő rendeletére felhívom a kebelbeli közép- és középfokú iskoláink igazgatóságainak szíves figyelmét:

„A Vakok Szövetségének közvetlenül hozzám intézett kérésére a rajzlapok és dolgozatok visszatartása, illetve átengedése tárgyában kiadott 37,887—1937. V. 1. és 34,612—1938. V. 1. ü. o. számú rendeleteket odamódosítom, hogy a közép-, középfokú és szakiskolák tanulóinak visszatartott rajzlapjait és dolgozatfüzeteit az egyes iskolák a tanítási évek befejeztével bocsássák az Egyesület rendelkezésére a következő módon:

Az iskolák cserkész és vöröskeresztes tanulóit az egyszerűen zsineg-átkötéssel ellátott papírsomagokat szállítsák vasútra és ott a „Vakok Világa” kiadóhivatala Rákoshegy címen a címzett költségére adják fel.”

Atyafiságos tisztelettel:
Debrecen, 1939 július 18.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2937—1939. szám.

KÖRLEVÉL

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1939. évi május hó 30. napján 14,800—1939. szám alatt kelt rendeletével az 1934: I. tc. 2. §-a 2. bekezdésének a) pontjában foglalt rendelkezés helyes alkalmazása tárgyában intézkedett (I. Hivatalos Közlöny 1939. évi július hó 1-én kiadott 13. számában).

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr e rendeletét azzal a felkéréssel küldötte meg valamennyi egyházi főhatóságnak, hogy a főhatóságok alatt működő iskolák oktató személyzetére vonatkozólag hasonló értelemben rendelkezzenek.

Utasítom az egyházi főhatóságom alá tartozó valamennyi iskola fenntartó hatóságát, hogy az 1934: I. tc. 2. §-a 2. bekezdésének a) pontja értelmében a szabályszerű elbírás alá vonható alkalmazottak esetében a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által kiadott rendelet értelmében járjanak el.

Debrecen, 1939 július 19.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2938—1939. szám.

KÖRLEVÉL

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1939. évi június hó 15. napján 134,041—1939. IX. szám alatt kelt rendeletével szabályozta a felszabadult területeken tanítói értségi bizonyítvány alapján ideiglenesen alkalmazott

tanítók képesítő vizsgálatát (l. Hivatalos Közlöny 1939. évi július hó 1-én kiadott 13. számában).

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr e rendeletét azzal a felkéréssel küldötte meg valamennyi egyházi főhatóságnak, hogy a főhatóságok alatt működő iskolafenntartóknál hasonló értelemben rendelkezzenek.

Utasítom az egyházi főhatóságom alá tartozó tanító(nő)-képzőintézetek igazgatóságait és a népiskolát fenntartó egyházi hatóságokat, hogy hasonló esetben a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által kiadott rendelet értelmében járjanak el.

Debrecen, 1939 július 19.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2939—1939. szám.

KÖRLEVÉL.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1939. évi június hó 10. napján 133.864—1939. IX. szám alatt kelt rendeletével az 1938. évi XIII. tc. alapján készített liceumi tanterv és utasítás életbeléptetése tárgyában intézkedett. (l. Hivatalos Közlöny 1939. évi július hó 1-én kiadott 13. számában.)

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr e rendeletét azzal a felkéréssel küldötte meg valamennyi egyházi főhatóságnak, hogy a főhatóságok alatt működő liceumokra nézve hasonló értelemben rendelkezzenek.

Utasítom az egyházi főhatóságom alá tartozó liceumok igazgatóit, továbbá valamennyi közép- és középfokú iskolánk igazgatóságát is, hogy a liceum tantervét legalább két példányban a tanári könyvtár számára szerezzék be s mindenben a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által kiadott rendelet értelmében járjanak el.

Debrecen, 1939 július 19.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2940—1939. szám.

KÖRLEVÉL.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1939. évi május hó 31. napján 134.312—1939. IX. szám alatt kelt rendeletével az 1939—40. tanévben az V. osztályban is fokozatosan életbeléptette az 1931. évi XI. tc. alapján készített gimnáziumi tantervet. Az új tanterv életbeléptetése ezután évről-évre osztályonként halad előre, amíg valamennyi osztályban az új tanterv szerint nem folyik a tanítás. (l. Hivatalos Közlöny 1939. évi július hó 1-én kiadott 13. számában.)

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr e rendeletét azzal a felkéréssel küldötte meg valamennyi egyházi főhatóságnak, hogy a főhatóságok alatt működő gimnáziumokra nézve hasonló értelemben rendelkezzenek.

Utasítom az egyházi főhatóságom alá tartozó valamennyi gimnázium (leánygimnázium) igazgatóságát, hogy a gimnáziumi tanterv fokozatos életbeléptetése tárgyában a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által kiadott rendelet értelmében járjanak el.

Debrecen, 1939 július 19.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2941—1939. szám.

KÖRLEVÉL.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1939. évi június hó 9. napján 134.346—1939. IX. szám alatt kelt rendeletével szabályozta a visszacsatolt felvidéki iskolákból átlépni kívánó közép- és középfokú iskolai tanulók tantervkülönbözeti vizsgálatát. (l. Hivatalos Közlöny 1939. évi július hó 1-én kiadott 13. számában.)

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr e rendeletét azzal a felkéréssel küldötte meg valamennyi egyházi főhatóságnak, hogy a főhatóságok alatt működő iskolákra nézve hasonló értelemben rendelkezzenek.

Utasítom az egyházi főhatóságom alá tartozó közép- és középfokú iskolák igazgatóit, hogy az ilyen tantervkülönbözeti vizsgálatokat az 5574—1936. eln. számú rendelet 1. pontja rendelkezéseihez hasonló méltányos időpontban tartsák meg és csak az előhaladáshoz legszükségesebb mértékben követeljék meg s a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által kiadott rendelet értelmében járjanak el.

Debrecen, 1939 július 19.

D. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2942—1939. szám.

KÖRLEVÉL.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1939. évi június hó 6. napján 134.313—1939. IX. szám alatt kelt rendeletével szabályozta az osztályozás új érdemjegyeinek a Tanulmányi Értesítőben való jelzését. (l. Hivatalos Közlöny 1939. évi július hó 1-én kiadott 13. számában.)

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr e rendeletét azzal a felkéréssel küldötte meg valamennyi egyházi főhatóságnak, hogy a főhatóságok alatt működő iskolákra nézve hasonló értelemben rendelkezzenek.

Utasítom az egyházi főhatóságom alá tartozó valamennyi közép- és középfokú iskola igazgatóját, hogy az osztályozás új érdemjegyeinek a Tanulmányi Értesítőben való jelzése tárgyában a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által kiadott rendelet értelmében járjanak el.

Debrecen, 1939 július 19.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A Tiszántúli Ref. Egyházkerület Püspöki Hivatalától.

3027/1939. szám.

KÖRLEVÉL

az iskolák egészségügyi ellenőrzése tárgyában.

A M. Kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr 98.327/1939. VI. ú. o. szám alatt kelt leiratáan közli, hogy az érvényben levő törvényes rendelkezések — 1908 : XXXVIII. t. c. 9. §-ának 1. bekezdése valamint az 1936 : IX. t. c. végrehajtása tárgyában kiadott 900/1936. B. M. rendelet — értelmében a hatósági (községi és körorvosok) orvosok kötelesek a kisdedővívő intézetekdt és a népiskolákat bizonyos időközönként közegészségügyi szempontból ellenőrizni és a netán szükséges intézkedésekre az illetékes hatóságok figyelmét felhívni.

A fenti rendelkezések alapján a hatósági orvosok a felekezeti kisdedővívő intézeteket és népiskolákat előzetes bejelentés és az iskolaszéki elnökök engedélye nélkül bármikor meglátogathatják.

Erről a rendelkezésem alá tartozó iskolaszéki elnök urakat értesítem.

Debrecen, 1939 július 28.

Dr. Révész Imre
püspök.

A debreceni m. kir. Tisza István-Tudományegyetem Rectora.

3445—1938/39. étsz.

BEIRATKOZÁSI HIRDETÉMÉNY.

A debreceni m. kir. Tisza István-Tudományegyetem mind a négy (református hittudományi, jog- és államtudományi, orvostudományi és bölcsészettudományi) karán, utóbb említett karnak: bölcsészet-, nyelv-, történettudományi, valamint atommatika és természettudományi csoportjára a rendes beiratkozás az 1939—40. tanév I. félévére 1939. évi szeptember hó 1-én kezdődik s bezárólag 15-ig tart.

Aki az egyetemre első ízben iratkozik be, valamint, aki — katonai szolgálat kivételével — bármely más okból egyetemünkön tanulmányait két vagy több félévre terjedőleg megszakította, a felvételért 50 filléres okmánybéllyel ellátott folyamodványt 1939 augusztus hó 1. és 31-e közt annak a karnak a dékánjához nyújtja be, amely karra beiratkozni kíván.

A felvételi engedély az egész tanulmányi időre érvényes, azonban csak arra a tudománykarra szól, melyre folyamodó felvételét kérte.

A *felvétel iránti folyamodványt* a következő eredeti okiratokkal kell felszerelni:

- a) születési bizonyítvány;
- b) középiskolai érettségi bizonyítvány; más hazai főiskoláról beiratkozó részéről távozási bizonyítvány;
- c) egy évnél nem régebb keletű erkölcsi bizonyítvány folyamodó nemzethűségéről és erkölcsi megbízhatóságáról;
- d) ha folyamodó hadiárva, ennek közhatósági igazolása;
- e) ha folyamodó atyja harcéteri szolgálatot teljesített, a Károly-csapatkereszt elnyerésének igazolása;
- f) egy évnél nem régebb keletű közhatósági bizonyítvány folyamodó szüleinek foglalkozásáról, vagyoni helyzetéről és arról, hogy szülei mióta laknak jelenlegi lakóhelyükön, hol laktak azelőtt; amennyiben több helyen laktak, régebbi lakóhelyükön mi volt a foglalkozásuk?

Azoknak a folyamodóknak, akik felvételüket a református hittudományi karra kérik, a fenti okiratokon kívül még mellékelni kell lelkészi vagy vallásnari bizonyítványt (az I. évre folyamodónak mind a kettőt), mely folyamodó lelkészi pályára való alkalmasságát tanúsítja; továbbá hatósági orvosi bizonyítványt, mely folyamodó egészségi állapotát igazolja.

Az esetben, ha theologus folyamodó tanulmányát egy évnél hosszabb időre megszakította, köteles illetékes lelképásztori és közhatósági bizonylatot mellékelni arról, hogy az eltelt idő alatt hogyan viselkedett és mivel foglalkozott.

Eredeti okiratok nélkül beadott kérvényt nem veszünk figyelembe.

Postacim (tudománykar megnevezése): Debrecen. 10. Egyetemi Központi Épület.

Aki hazai középiskolából *közvetlenül* óhajt beiratkozni, az erkölcsi bizonyítványt annak a középiskolának igazgatója állítja ki, amelynek kötelékébe folyamodó tartozott. Aki azonban nem közvetlenül az érettségi vizsga letétele után iratkozik be, folyamodványához állandó lakóhelye közigazgatási hatóságától (községi előljáróság, városokban rendőrkapitányság) kiállított legújabb keletű erkölcsi bizonyítványt csatol. Egyik hazai főiskoláról a másikra átlépő erkölcsi bizonyítvány helyett a főiskolától kiadott távozási bizonyítványt köteles bemutatni.

Annak, aki egyetemi tanulmányait csupán *egy félévre szakította meg*, vagy egy félévig más hazai egyetemen tanult, felvételért újból folyamodni nem szükséges, csupán első esetben a közigazgatási hatóságtól kiállított erkölcsi bizonyítványt, utóbbi esetben távozási bizonyítványt kell bemutatni.

A beiktatás ugyanabban az időben csak egy tanulmányi karra érvényes; de a beiktatott hallgatónak jogában áll a debreceni m. kir. Tisza István-Tudományegyetemen hirdett más karbeli előadásokat is hallgatnia.

Különösen lelkére kötöm a hallgatóságnak a kollégiumok szorgalmas látogatását és állandóan az Egyetem székhelyén való tartózkodást, mert a tanulmányi szabályzat szerint a leckeletogatás elismerését kari végzéssel azoknak is meg lehet tagadni, akikre rábizonyul, hogy a rendes szünetekén kívül dékáni engedély nélkül az egyetem székhelyétől, habár rövidebb időre is, eltávoztak, vagy a nyert engedély határidején túl elmaradtak anélkül, hogy ebbeli késedeelmüket kellően igazolni tudnák.

A m. kir. honvédség tényleges állományú tisztjei a m. kir. honvédelmi miniszter írásbeli engedélyével kérhetnek felvételi engedélyt és csak az a) és b) pontok alatt említett okiratokat tartoznak bemutatni.

A jog- és államtudományi karon előadott államszámviteltanra (rendkívüli) hallgatóként felvételért folyamodhatik bárki, akinek középiskolai vagy felsőkereskedelmi iskolai érettségije van. Erkölcsi bizonyítványt az ilyen folyamodónak is mellékelnie kell.

Utólagos beiratkozásra engedélyt 1939 szeptember 16-tól 20-ig az illetékes kari dékán, szeptember hó 21-től 30-ig bezárólag az egyetem Rectora adhat. Ilyen engedélyt azonban csak az nyerhet, aki igazolt betegség miatt a rendes beiratkozási idő alatt beiratkozni nem tud, vagy valamely más főiskolán azért nem volt felvehető, mert ott a létszám betelt. Utóbbi körülményt a dékáni záradékkal ellátott eredeti kérvény, vagy a dékán bizonyítványának csatolásával kell igazolni s a kérvényt a felvétel megtagadását kimondó határozat keltétől számított 3 nap alatt kell beadni.

Utólagos beiratkozás engedélyezése irántr kérvényt

az engedélyadásra jogosult dékánhoz, illetőleg a Rectorhoz kell benyújtani.

Utólagos beiratkozásnak szeptember hó 30-án túl rectori engedéllyel sincs helye.

A tanári aláírásért félév elején mind a négy tudománykaron jelentkezni kell.

Az előadások 1939 szeptember hó 18-án, hétfőn kezdődnek.

Egyetemi hallgatóink támogatására Debrecenben következő *diákjóléti intézmények* működnek:

a) Tisza István-internátus 114 férőhellyel (Vilmos császár-körút 74). Lakás, fűtés, világítás, fürdő, reggeli havi 18 P, a leánykollégiumban havi 20 P;

b) egyetemi Horthy Miklósné leánykollégium 50 férőhellyel (Magoss György-tér 18/c);

c) Mensa Academica (Magoss György-tér 18/c). (Ebéd, vacsora havi 24 P, kiválóan érdemeseknek havi 5 és 8 pengő engedménnyel);

d) református kollégiumi internátus 160 férőhellyel és konviktus (Kálvin-tér 16);

e) Szent László-internátus 14 férőhellyel (Simonyi-út 32.);

f) az egyetem új, Szent Anna-utca 9. szám alatti, kb. 50 férőhellyel berendezett internátusa férfihallgatók részére, havi 20 P;

g) szükséginternátus a Horthy Miklós-kórházban, kb. 35 férőhellyel, kizárólag orvostanhallgatók részére. Előreláthatólag havi 15 P lakásdíj.

Az itt nyert kedvezményekért az intézmény igazgatóságához kell folyamodni.

Az egyetemi Diákjóléti Iroda szegénysorsú és jóelőmeneteli hallgatóink erkölcsi és anyagi támogatásával (tandíj-, vizsgadíj-, ruhasegély, ételmezési és lakássegély) intézményesen foglalkozik, őket bármilyen tekintetben tájékoztatja. A Diákjóléti Iroda a nyerhető segélyekről időnként hirdetményen tájékoztatja a hallgatókat s tanácsadás végett rendszeres kihallgatási órákat tart.

Az egyetem Tanácsa gondoskodott arról, hogy az arra nagyon rászoruló ifjak Debrecenben megfelelő, ingyen vagy igen jutányos lakáshoz és ellátáshoz jussanak. A teljes díjat fizetők lakásának és ételmezésének együttes havi díja 42 P (reggeli, ebéd, vacsora és internátusi hely). Evégből valamenyen okvetlenül jelentkezzenek az egyetem diákjóléti irodájában. A cseh-szlovák középiskolában szerzett érettségi bizonyítványok, nemkülönben az idegen egyetemeken hallgatott félévek elismertetnek, illetve beszámíthatnak. A hallgatókat az egyetem a lehető legnagyobb tandíj és vizsgadíj kedvezményben részesíti.

A *tandíj* egy félévre 102 pengő. A beiratkozásnál református hittan, jog- és bölcsészethallgatók 41 pengő, orvostanhallgatók pedig 40 pengő 50 fillér emellékdíjat fizetnek. Ezenkívül a VKM. 20.590—1934. számú rendelete alapján az egész tandíjat fizető hallgatók 24 pengő, a féltandíjat fizető hallgatók 12 pengő, a fél tisztviselői tandíjat fizető hallgatók pedig 6 pengő fenntartási pótdíj fizetésére kötelezettek. Egész tandíjmentességet élvező hallgató e díj fizetése alól mentes. Újonnan iktatott hallgató iktatási díja: 12 pengő.

Tandíjmentességért és *tandíjkedvezményért* folyamodványt az illetékes karhoz címezve a kari dékáni hivatalba (a bölcsészettudományi karon a dékáni hivatalnál beszerezhető tandíjmentességi úrlapon) *1939. évi augusztus hó 31-ig kell benyújtani*. Aki tandíjmentességért folyamodik, magát a dékáni hivatalban kapott igazolvánnyal a rendes beiratkozási időben köteles a questori hivatalban előjegyeztetni és a mentesség tárgyában hozott kari határozatnak a hirdetőtáblán közzétételétől számított 8 nap alatt köteles beiratkozni.

Debrecen, 1939 június hó 12.

Dr. Baesó Jenő s. k.,
e. i. Rector.

Pályázati hirdetmények

A *mezőtúri református gimnázium* fenntartótestülete pályázatot hirdet *felügyelő tanári* állásra a Diákotthonban. Pályázhatnak latin-görög vagy latin-német vagy latin-magyar szakos, református vallású tanárok. A javadalom teljes ellátáson kívül havi 50 P, a Diákotthon pénztárából és ugyancsak 50 P magántanítványoktól. A pályázatok a Gimnázium Igazgatósága címére küldendők aug. 15-ig.

Az **álmósi** református presbitérium pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett I. számú **organista kántortanítói** állásra.

Javadalom 31 egységben az egyháztól, 10 magyar hold szántó, 843 □-öl termő szőlő, 24 mázsa rozs, 2 legelő-erdő-illetőség, természetbeni lakás kerttel. Fizetékigézőítő államszegély.

Kötelesség díjlevél szerint.

Beregújfalú református egyházközsége pályázatot hirdet I. számú **organista-kántortanítói** állásra. Kötelessége a VI—VIII. évfolyambeli növendékek tanítása, kántori teendők végzése, énekkarvezetés, belmissziói munkákban való tevékenység. Javadalma: lakás természetben, tíz és fél hold szántóföld, ebben 549 négyzetöl szőlő, valamint tanítói alapfizetés kiegészítésére 2925-50 cseh koronának megfelelő 418 P készpénz. Helyi tanítói javadalom értéke ideiglenesen az 1925. évi cseh javadalmi jegyzőkönyv szerint 4908 cseh koronának megfelelő 701-14 pengő. Kántori díjazás külön, értéke kb. 450 P évenként és stóla. Megválasztandó tanító-tól iskolafenntartó megkivánja a leventeoktatói képzés igazolását s mint levente főoktató külön díjazásban részesül. Pályázatok Lelkészi Hivatal Beregújfalú, p. Nagybereg küldendők e hirdetés megjelenésétől számított 15 nap alatt.

Pályázati határidő a megjelenéstől számított 21 nap. Tanítópárok elhelyezkedésre lehetőség van.

Állás a választás jogerőre emelkedése után elfoglalandó. Kérvények Református Iskolaszék, Álmósd, Bihar m. küldendők.

A **debreceni** református egyház pályázatot hirdet a Nagy András nyugdíjazása folytán megüresedett **organista-kántori** állásra.

Javadalmazás: az állami X., IX. és VIII. fizetési osztályoknak megfelelő alapfizetés a szolgálati évek szerint.

Megelőző rendes református kántortanítói és kántori szolgálati évek beszámíthatnak. Lakáspénz a fizetési osztálynak megfelelően. A többi kántorokkal együtt sorrend szerint végzendő temetésekért járó stóla.

Kötelesség: az egyházi törvényekből és a kántori állás természetéből folyó összes kötelezettség teljesítése, különösen énekkar szervezése, valamint megfelelő részvétel az egyház belső belmissziói életében, továbbá segédkezés a központi anyakönyvi hivatalban az anyakönyvvezető lelkész munkájában a presbitérium utasítása szerint.

Csak református vallásúak pályázhatnak. Okmányokkal felszerelt pályázati kérvények 1939 augusztus 31-ikének déli 12 órájáig adandók be a református egyház iktatóhivatalába (Debrecen, Kálvin-tér 17.). A kérvényhez csatolandó: keresztlevél, oklevél, esperesileg megerősített szolgálati bizonyítvány, legújabb keletű orvosi bizonyítvány.

A pályázók a velük majd közlendő időben és helyen próbameneklést és orgonázást kötelesek tartani, melyen saját költségükön kell megjelenniük. A megválasztott kántor állását lehetőleg azonnal elfoglalni tartozik.

Debrecen, 1939 július 15.

Egyházi Elnökség.

Dévaványa református egyháza pályázatot hirdet **egy férji és két nőtanítói**, újonnan szervezett államszegélyes állásra. A választás a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr előzetes engedélye alapján fog megtartatni és jóváhagyása után válik érvényessé. Jóvá nem hagyás esetén az egyház a megválasztottal szemben semmi kötelezettséget nem vállal. Fizetés és lakbér törvényszerű. A férfitanítói állásnál katonaviselt és eserkézmunkát végző előnyben részesül. Kötelesség: egy vagy több osztály tanítása; belmissziói munka a lelkész, és ifjúsági munka az igazgató beosztása alapján. Férfitanítónál a kántori szolgálatban segítés és helyettesítés. Állás elfoglalása szeptember 1. Pályázati határidő 21 nap. Korteskedés kizáró ok. Szabályszerűen, minden szükséges okmányval felszerelt és válaszbélyeggel ellátott pályázatok Református Iskolaszék, Dévaványa, címre küldendők.

Gáborján református egyháza pályázatot hirdet a III. számú **tanítónői** állásra. Fizetése és kötelessége díjlevél szerinti. Pályázati határidő a hirdetés megjelenésétől számított 21 nap. Lelkipásztor.

Hajdúböszörmény református polgári leányiskolája valószínűleg egész évi helyettesítésre keres mennyiségűt és természetből képesített okleveles **polgári iskolai nőtanárt**.

Kézimunkát vagy tornát is tanítók előnyben részesülnek. Az alkalmazásnál elfoglaltság a kötelező heti óraszám. Fizetés havi 100 pengő. Más elfoglaltságból esetleg némi mellékjövedelem remélhető. Születési bizonyítvánnyal, oklevéllel, esetleges működési bizonyítvánnyal felszerelt kérvények az iskola igazgatósága címére küldendők. *Szolnoky Gerzson* igazgatótanács elnök, *H. Fekete Péter* igazgató.

Hajdúnánás református egyház iskolaszéke pályázatot hirdet a XV. számú továbbá a nyugdíjazástól feltételezetten megüresedett XVI. számú **tanítónői** állásokra. Helyi javadalom a kezdőfizetés 30%-a és a törvényszerű lakáspénz. A többi államszegély. Kötelességük: presbitérium által reájuk bízott osztály vagy osztályok vezetése, továbbá a belmissziói munkában való részvétel. Választás a fennálló VKM rendeletek alapján. Pályázati határidő a rap megjelenésétől számított 21 nap. Megválasztottak állásukat 1939 szeptember 1-én kötelesek elfoglalni. Pályázati kérvények a fenti Iskolaszék címére válaszbélyeggel küldendők.

Hajdúszoboszló három új református **tanyai tanítói** állásra (Aranyszeg, Délkeleti Tilalmas, Angyalféreg-pusztá), engedélyezéstől feltételezetten, pályázat hirdettetik. Fizetése Központi Iletményhivatal útján törvényszerű, lakás- és kerthasználattal. Kötelessége az I—VI. vegyesosztályok, ismétlő iskolások tanítása, kántori teendők végzése, egyháztársadalmi teendőkben tevékeny részvétel. Pályázati határidő megjelenéstől számított 21 nap. Kántori képzéssel is bíró férfitanítók felszerelt kérvényeiket: Református Lelkészi Hivatal Hajdúszoboszló, címre küldjék be.

A **hetei** református egyház presbitériuma pályázatot hirdet a megüresedett **kántortanítói** állásra. Javadalom: 1. Természetbeni lakás, kerttel. 2. 23-50 q búza, 11-50 q rozs. 3. 5 öl fa váltóságára, állam által átvállalva. 4. Hét kat. hold föld jövedelme. 5. Államszegély. Értékegység 38.

Kötelesség: az I—VI. vegyes osztályok vezetése, ifjúság vezetése, minden belmissziói munkában segédkezés, presb. jegyzőkönyv vezetése; a lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése. Pályázati határidő: aug. 15. Állás szept. 1-én elfoglalandó. Pályázati kérvények a hetei református lelkészi hivatalhoz küldendők, Hete, u. p. Tarpa. Bereg vm. Presbitérium.

A **kisújszállási** Református Egyháztanács pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett XII. számú és a külhatári „Lipesey” iskolai I. sz. **tanítói** állásra, továbbá a szervezés alatt álló Újtelepi iskolai I. számú tanítói állásra, ez állások betöltésére vonatkozó vallás- és közoktatásügyi miniszteri engedély elnyerése reményében. Pályázhatnak a VKM. 69.030—1934. és a 65.500—1934. VI. ú. o. számú rendeletben foglalt követelményeknek megfelelő okleveles férfitanítók. Választás miniszteri és egyházi hatóságok rendeleteinek betartásával történik. Fizetés törvényszerű: 20%-a egyháztól, a többi államszegély. Lakás természetben. Kötelesség: az egyháztanács által kijelölt osztály vagy osztályok tanítása, belmissziói munkákban való segédkezés, vasárnapi iskola vezetése, szükséghez képest énekkar vezetés. A pályázati kérvényben feltüntetendő, hogy pályázó melyik állásra pályázik. Amennyiben a belterületi XII. számú tanítói állás a tantestület egy tagjának behelyezésével töltenék be, az így megüresedett tanítói állás is a pályázati hirdetés alapján töltenék be. Választás csak miniszteri megerősítés által válik jogerőssé. Pályázati határidő e hirdetés megjelenésétől számított 21 nap. Állások szeptember 1-én foglalandók el. Szabályszerűen felszerelt pályázati kérvények — válaszbélyeg mellékelésével — Bucsay László református lelkész, iskolaszéki elnök Kisújszállás, címre küldendők.

Kötegyán református egyházközsége 21 napos határidővel, érvényben levő miniszteri rendeletek alapján pályázatot hirdet IV. **tanítói** állásra. Kötelesség: Törvényes. Szükség esetén lelkész és kántor helyettesítése, minden belmissziói, főképpen ifjúsági munkában segédkezés. Javadalom: 33 értékegység, lakás, vagy lakáspénz, államszegély. Amennyiben erre az állásra a mostani kántortanító nyerne áthelyezést, ugyanezen pályázati hirdetés alapján a kántortanítói állás kerül betöltésre. Ennek javadalma: 56 értékegység, természetben lakás, stóla, államszegély.

Kötelesség: Mint a fenti állásnál és kántorszolgálat, egyhájjegyzőség évi 30 P tiszteletdíj ellenében, énekkar

vezetése. Orgona nincs. Kántorpróba : augusztus 20 délelőtt 11 órakor. Megjelenés kívánatos. Költségmegtérítés nincs. A pályázónak jeleznie kell, hogy pályázata mindkét állásra szól-e? Válaszbélyeggel ellátott kérvények lelkészi hivatal címére.

Makó református egyháza pályázatot hirdet *négy tanítói* állásra. Három állásra csak kántori oklevéllel bíró tanítók, egy állásra nők is pályázhatnak. Javadalom és köteleesség törvényszerinti. A férfitanítók kántort helyettesíteni kötelesek. Az állásokat rendes, vagy segédtanítóval töltsük be. A segédtanítókat a 69.030—1934. számú VKM rendelet irányelvei szerint választjuk. Pályázati határidő augusztus 23. A választóbélyeggel ellátott szabályszerűen felszerelt kérvények Szírbik Sándor lelkész, iskolaszéki elnök címére küldendők. Bemutatkozó szolgálat saját költségén augusztus 27-én délelőtt. Az állás szeptember 1-én foglalandó el.

Nagykálói református egyház pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán megüresedett *tanítónői* állásra. Javadalom egyháztól 20% és lakás, többi államtól. Köteleesség törvényszerinti. Pályázati határidő augusztus 8. Kérvények választóbélyeggel felszerelten Lelkészi Hivatalhoz küldendők.

A **petneházi református egyház** pályázatot hirdet *rendes kántortanítói* állására. Javadalom törvényszerű: 23 értékesség és megfelelő államsegély. Pályázati határidő aug. 22.

Pályázatot hirdet a **sonkádi református egyház** két tanerős iskolájához a nyugdíjazás folytán megüresedett *kántortanítói* állásra. Csak katonai szolgálatukat és helyettesi évüket letöltött tanítók pályázhatnak. Fizetés: 18. kat. hold föld, melynek adóját az egyház fizeti. 1642 kg. búza, 5 öl (20 köbm.) tűzifa, 243 P készpénz és törvényszerű lakás díjlevél szerint. Értékgység: 52. Fizetékieskiegészítő államsegély. Köteleesség III—VI. vegyes osztály vezetése, kántori teendők, belmissziói munkák, énekkar vezetés, presbiteri jegyzőség és ismétlőiskola vezetése. Akadályoztatás esetén lelkész helyettesítése. Pályázati határidő 21 nap. Állás szeptember elsején elfoglalandó. Iskolaszéki Elnök Sonkád, Szatmár m.

Tépei református egyház pályázatot hirdet *organista-kántortanítói* állásra. Javadalom 32 értékességben: készpénz 353 P, 1272 kgr. búza, 3000 kgr. tűzifa, 15 kat. hold 1531 □-öl föld, 12 rész legelő, természetbeni lakás. Köteleesség díjlevél szerint. Pályázati határidő e hirdetés megjelenésétől számított 21 nap. Kántorpróba önköltségen augusztus 27-én 10 órakor. Költözködési költséget egyház nem fizet. Korteskedés kizáró ok. Állás választás jóváhagyása után elfoglalandó.

Szerkesztői üzenetek.

„Vasárnapi politikuskak.” Az országos választások során a református lelképásztorok, illetve theol. tanárok közül Lee-Össy Árpád sarkadi, Tildy Zoltán szeghalmi, Paczolay György nagykovácsi lelkész és Szabó Zoltán sárospataki theol. tanár lettek tagjai az új képviselőháznak.

Theologusjelöltnek. A debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetemen a református hittudományi kar dékánja 1939—40. iskolai évben Dr. Vasady Béla egyetemi tanár lesz.

Óvás. Adott esetekből kifolyólag ezúton hívjuk fel a nagytisztelendő lelkészi hivatalok, melyen tisztelt Lelkész urak és Igazgató-tanító urak szíves figyelmét arra a körül-

ményre, hogy könyvkereskedésünk megbízásából zsolttárok árusítására, vagy pénz felvételére senki sem jogosult. Kérjük, amennyiben vállalatunk nevével valaki visszaélne, úgy szíveskedjenek az illetőt feljelenteni. *Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomdavidalatának „Méliusz” könyvkereskedése. Debrecen.*

Ertesítés. Dr. Csikesz Sándor egyetemi professzor a debreceni Kollégiumi Jubileumi Végrehajtóbizottságnak előadója értesítést kapott a postavezérigazgatóságtól arról, hogy a kollégiumi jubileumi bélyegek érvényességi ideje 1939 június 30-a helyett 1939 december 31-ig meghosszabbították. Jubileumi bélyeget minden postahivatalnál, posta-értékcikk árusítónál lehet kapni. Ha nem lenne valamely postahivatalnál, úgy kívánatra azonnal beszerzik. Kérjük a magyar közönséget, hogy levelezéseivel használja kollégiumi jubileumi bélyegeket és sűrűsse, hogy azokat minden postai értékcikk árusítóhely tartsa és árusítsa. — Emlékeztetőbe hozzuk mindenkinek, hogy 6, 10, 16, 20, 32, 40 filléres jubileumi bélyegek vannak forgalomban.

TARTALOM:

Hegyaljai Kiss Géza: Geleji Katona István mai arcképe
Vikár Sándor: Hozzászólás a „Szózat” vitájához
Szele Miklós: Bibliai Vallástörténet
Jelentkezés ápolónői tanfolyamra
Irodalom — Hírek az egyházmegyékből — Gyászrovat —
Különlétek — Külföldi hírek — Hivatalos értesítés —
Pályázatok — Szerkesztői üzenetek — Hirdetések

ÜGYELJÜNK A KERESZTNÉVRE!

MAGYARORSZÁG ARANYKOSZORÚS
HARANGÖNTŐ MESTERE

Szlezák László

harang- és ércöntőde,
harangfelszerelési és haranglábgyára

Budapest, XIII., Petneházy-u. 78.

(Frangepán-u. mellett) SAJÁT HÁZ!
Telefon: 291-3-53

KITÜNTETVE: Párisi világkiállításon díszoklevéllel, 8 nagy arany- és 1 ezüstéremmel, több állami díszoklevéllel

Mielőtt harangot rendelnének, forduljanak teljes bizalommal a régi és megbízható céghez!!!

SZÁMTALAN ELISMERŐ LEVÉL!

Előnyös fizetési feltételek!
Költségvetés és kiszállítás díjtalan!

KRAYER

Festékgár fiókküzelete

Debrecen,

Csapó-utca 13. szám alá költözött!
Telefon 21-60.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedés

DEBRECEN

Telefon: 20-06 és 15-48

Alapította:

Sesztina János 1819-ben.

Ipari-, mezőgazdasági-, háztartási-,
gázoltalmi- és légvédelmi cikkek.**MAGYAR ÁLTALÁNOS
HITELBANK****DEBRECENI FIÓKJA**

Piac-utca 45-47. Telefon: 23-70., 23-71.

**FOGLALKOZIK A BANK-
ÜZLET MINDEN ÁGÁVAL****100-féle cikket vásárolhat,
de csak egy helyen fizeti havi részletekben,
ha szükségletét****az „UNIO“ Központi Hiteliroda**

cégei útján szerzi be.

Hitelrendszerünk kényelmes, olcsó és megbízható. — Vásárlásra jogosító igazolványa, ha még nincs, igényelje irodánkban:

Piac u. 44. Marx-féle ház, földszint.**Földek, házak, telkek
eladása, vétel, bérlete**

ügyében forduljon bizalommal

Dienes József

O. F. B. ingatlanforgalmi irodájához

DEBRECEN, Bethlen-utca 21. szám**Főzéshez, fürdéshez, szobafűtéshez**a **gáz** a legjobb, legolcsóbb, legtisztább;
a **gáz** a legkényelmesebb;
a **gáz** a leggyorsabban kezelhető;
a **gáz** melege pontosan szabályozható;
a **gáz** számlaértéke egy hónappal később fizetendő.
A gázvezetékeket **5 évi részletre** készítjük és a bevezetés költségeit a gáz állandó használata esetén nagyrészt visszatérítjük.

Fűzőt, tűzhelyet, autogeysert, fürdő- és fűtőkályhát olcsón bérbeadunk.

Díjtalan felvilágosítások, készülékek bemutatása, költségvetés:

BATHYÁNY-UTCA 17. SZ.
Telefon: 28-53. sz.**DEBRECEN SZ. KIR. VÁROS
VILÁGÍTÁSI VÁLLALATA.****Már most jegyeztesse elő**az augusztus hó-
napban megjelenő**TERJEDELMEZ TANKÖNYV-
ÉS TANSZERARJEGYZÉKET**

a „MÉLIUSZ“

könyvkereskedésben.

Írógép.Legújabb modellű hordozható gép.
Kétszínű szalaggal, tabulátorral,
a nagy gép minden felszerelésével.
Teljesen új állapotban**300 pengőért,**

havi 25 pengős részletre

eladó. CÍM A KIADÓBAN.**Alföldi Takarékpénztár Debrecenben**

Ferenc József-út 16.

Betéteket előnyösen gyümölcsöztet és azonnal kifizet. Kölcsönöket állandóan folyósít. — Mint a Futura főbizományosa, foglalkozik a termény-üzlet minden ágával.

TELEFONOK:

Bank: 19-70. és 22-32. Terményosztály: 28-66. szám.

RUFF MIHALYmodern szobafestő, mázó
és bútorfényező vállalata**VÖRÖSMARTY-
UTCA 3. SZÁM.**

TELEFONSZÁM: 33-57.

123 megbízható cégnélnyújt vásárlási lehetőséget! Egy helyen
jelent fizetési kötelezettséget! A havonta
megújuló állandó továbbvásárolhatóság jogával!**a „Takarékosság“
Kereskedelmi R.-T.**

bevásárlási rendszere, mely a mai gazdasági helyzet legmegfelelőbb beszerzési módját biztosítja a vásárlóközönség számára

A „TAKARÉKOSSÁG“ vásárlási igazolványai és utalványai a „Takarékosság“ igazgatóságánál igényelhetők

Debrecen, Deák Ferenc-u. 6. sz.